

Norm	Welzijnsaspect	Norm	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
<p>De specifieke normen voor het keurmerk en de benodigde controle voor zover IKB Varken daarin al niet voorziet, staan ook opgenomen. Niet voor verspreiding: Aan deze criteria kunnen geen rechten worden ontleend. Onjuistheden en aanpassingen voorbehouden.</p> <p>Definitie 'datum nieuw-/verbouw': is de datum waarop de aanvraag voor een bouwomgevingsvergunning is ingediend bij de gemeente, dit moet schriftelijk worden aangetoond op basis van een ontvangstbevestiging van de gemeente.</p> <p>Definitie 'verbouwing': is een bouwkundige wijziging van een bestaand gebouw of een uitbreiding of een gewijzigde indeling (bijv. plaatsen van plateau's, wijzigen hokindeling en/of diercategorie, etc.). Criteria voor nieuw en verbouw mogen beperkt blijven tot het vernieuwde of verbouwde onderdeel van het bedrijf. Bijv. als een roostervloer wordt vervangen, een plateau wordt geplaatst of een hokindeling wordt gewijzigd, hoeft niet tegelijkertijd bijv. daglicht te worden gerealiseerd.</p>					
Uitsluitingscriteria					
UIT01	Andere activiteiten	Er worden geen andere activiteiten op het bedrijf ontplooid die niet passen in het beleid van de Dierenbescherming.	<p>Activiteiten die niet passen in het beleid van de Dierenbescherming zijn o.a., maar niet beperkt tot:</p> <ul style="list-style-type: none"> - houden van pelsdieren voor productiedoelenden, - houden van leghennen in verrijkte kooien (tot 01-01-2021 toegestaan in Nederland) en koloniehuisvesting (opvolger van de verrijkte kooi en vanaf 2021 in Nederland de enige toegestane vorm van de 'legbatterij'). De op het ei gestempelde identificatiecode begint met het cijfer 3, - het houden van wilde dieren voor productiedoelenden, - het houden van ganzen of eenden voor de productie van ganzen- of eendenlever, - het kweken van bedreigde diersoorten, zoals paling, - het houden van vleesrunderen met een dikbil factor, met een hoge incidentie van keizersneden, zoals bijvoorbeeld Belgisch Blauwen en Verbeterd roodbont, - andere activiteiten welke in strijd (kunnen) zijn met het beleid van de Dierenbescherming. 	Controleer of het bedrijf geen andere activiteiten ontplooid die niet passen in het beleid van de Dierenbescherming	Uitsluiting
UIT03	Genetisch gemanipuleerde dieren	Er zijn geen genetisch gemanipuleerde dieren op het bedrijf aanwezig.	<p>Een genetisch gemanipuleerd dier is met gentechnologie aangepast. Genetische technologie of gentechnologie is een vorm van biotechnologie waarbij het DNA van een organisme direct wordt aangepast door extra genen met de gewenste eigenschappen bij een dier in te brengen.</p> <p>De klassieke methodes waarbij DNA van een organisme indirect wordt aangepast, door bijvoorbeeld het kruisen, selecteren, fokken van bepaalde rassen zijn wel toegestaan.</p>	Controleer of er geen genetisch gemanipuleerde dieren op het bedrijf aanwezig zijn.	Uitsluiting
UIT05	Megastallen norm	De varkens worden niet gehouden in een megastal. Onder een megastal wordt verstaan één bedrijfslocatie-UBN (of EU registratienummer) met 330 NGE of meer.	<p>Om het aantal NGE op het bedrijf te bepalen dient het aantal varkens op basis van de Beter Leven bedrijfs capaciteit (zie A06) te worden vermenigvuldigd met de onderstaande aantallen NGE's per diercategorie:</p> <p>1 zeug = 0,2606 NGE en 1 vleesvarken = 0,0437 NGE 1 gespeende big (géén zeugen op de locatie) = 0,0330 NGE 1 gespeende big (wél zeugen op de locatie) = 0,0000 NGE</p> <p>Bijvoorbeeld de volgende locaties worden binnen het Beter Leven keurmerk als megastal aangemerkt en uitgesloten voor deelname:</p> <ul style="list-style-type: none"> - vleesvarkensbedrijf met meer dan: 7551 vleesvarkens (7552 x 0,0437 = 330,02 NGE) - vermeerderingsbedrijf met meer dan: 1266 zeugen en bijbehorende gespeende biggen (1267 x 0,2606 = 330,2 NGE) - bedrijf met meer dan: 600 zeugen en 3973 vleesvarkens (601 x 0,2606 + 3973 x 0,0437 = 330,2 NGE) - speenbiggenbedrijf met meer dan: 10.000 speenbiggen (10.001 x 0,0330 = 330,03 NGE) <p>Het begrip 'megastal' moet niet verward worden met het begrip 'megabedrijf'. Waar een megastal één locatie betreft, gaat het bij een megabedrijf om een veehouderijbedrijf met op meerdere locaties veestallen. Het bedrijf als geheel heeft een zeer groot aantal dieren, maar op de verschillende locaties kan het aantal dieren vergelijkbaar zijn met gangbare bedrijven.</p> <p>NVT bij bestaande stallen die voor 01-01-2012 al deelnemer waren aan het Beter Leven keurmerk. Deze stallen mogen het aantal dieren dat per 01-01-2012 werd gehouden handhaven. Bij ver-/nieuwbouw wordt het gehouden aantal dieren niet nog verder vergroot.</p>	Controleer of het bedrijf de grens voor de maximale bedrijfsgrootte niet overschrijdt. Registreer het aantal NGE dat aanwezig is op het bedrijf op basis het aantal BLK dierplaatsen zoals vastgesteld in criteria A00 en verder.	Uitsluiting

Norm	Welzijnsaspect	Norm	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
UIT06	Etage stal	Binnen gebouwen wordt alleen de begane grond gebruikt voor het houden van dieren.	<p>Zogenaamde etage stallen, waarbij dieren op meerdere bouwlagen/verdiepingen/etages worden gehouden zijn uitgesloten voor deelname aan het Beter Leven keurmerk.</p> <p>Dit criterium is per 01-01-2017 van kracht geworden.</p> <p>Nieuwe bedrijven met een etagestal die zich, na deze datum, aanmelden voor het Beter Leven keurmerk komen niet in aanmerking voor het Beter Leven keurmerk.</p> <p>NVT bij bestaande stallen die voor 01-01-2017 al deelnemer waren aan het Beter Leven keurmerk. Maar deze stallen mogen na 01-01-2017 bij nieuw-/verbouw geen nieuwe etagestallen meer (bijbouwen).</p> <p>NVT bij plateau's, plateau's vallen niet onder de definitie van etagestallen</p>	<p>Controleer of het bedrijf alleen dieren houdt op de begane grond. Indien er wel een etagestal op het bedrijf is controleer of het bedrijf al voor 01-01-2017 deelnam aan het Beter Leven keurmerk en of er geen nieuw-/verbouw heeft plaatsgevonden na deze datum.</p> <p>NVT bij plateau's, plateau's vallen niet onder de definitie van etagestallen</p>	Uitsluiting
UIT07	Ketenregisseur	Het veehouderbedrijf is aangesloten bij een door de Stichting Beter Leven keurmerk goedgekeurde ketenregisseur.	Een ketenregisseur is bijvoorbeeld een slachterij, verwerker of een intermediair die binnen de keten de verschillende schakels aan elkaar koppelt van primair bedrijf tot verwerker/verkoper en alle schakels die daar tussenin kunnen zitten en regie voert op de bij zijn keten aangesloten bedrijven.	Controleer of het bedrijf is aangesloten bij een minimaal 1 door de Stichting Beter Leven keurmerk goedgekeurde ketenregisseur. Noteer de ketenregisseur(s).	Uitsluiting
UIT08	Medewerking	De deelnemer is verplicht BLK controleurs die namens de Certificerende Instantie of namens de Stichting Beter Leven keurmerk controles uitvoeren toe te laten op het bedrijf en alle medewerking te verlenen.	Indien de controleurs toegang tot het bedrijf wordt geweigerd of er wordt geen medewerking verleend wordt het bedrijf uitgesloten van deelname, tenzij het bedrijf een beroep kan doen op overmacht. Van overmacht is o.a. sprake bij bijvoorbeeld een uitbraak van een besmettelijke dierziekte waarbij de overheid een bezoekersverbod instelt of bij een sterfgeval in de familie. Dit is geen uitputtende lijst. De controleurs zullen in de praktijk vaststellen wanneer er sprake is van overmacht.		Uitsluiting
Algemeen					
A01a	Alle aanwezige varkens zijn BLK waardig	Alle varkens die op het bedrijf (UBN) aanwezig zijn voldoen aan de criteria van het Beter Leven keurmerk		Controleer of er op het bedrijf geen varkens aanwezig zijn die niet-BLK waardig zijn.	Schorsing
A01	Meldingsplicht	De BLK deelnemer is verplicht om iedere wijziging die van invloed is/kan zijn op de deelname aan BLK of het BLK certificaat onverwijld schriftelijk te melden aan de certificerende instantie en de ketenregisseur.	<p>Wijzigingen zijn, maar niet beperkt tot:</p> <p>a. (Tijdelijke) beëindiging van het bedrijf, ongeacht de reden.</p> <p>b. Overdracht van het bedrijf naar een nieuwe rechtspersoon/eigenaar</p> <p>c. Wijziging van UBN</p> <p>d. Verlies van een erkenning of een certificaat waardoor er niet meer kan worden voldaan aan de geldende BLK criteria</p> <p>f. Etc.</p> <p>De ketenregisseur geeft de wijzigingen door aan de de Certificerende Instantie en de Stichting Beter Leven keurmerk.</p>	Controleer of wijzigingen die van invloed zijn op de deelname aan BLK uit het voorgaande jaar zijn gemeld aan de CI en de ketenregisseur.	AH
A02	Kennis & vaardigheden	De veehouder kan aantonen dat de veehouder en zijn personeel de nodige kennis en vaardigheden heeft van diergezondheid, dierenwelzijn, diergedrag en van diverse veehouderijsystemen.	Het bedrijfsgeen personeel heeft tenminste: - MAS veehouderij of - 1 jaar werkervaring in de intensieve varkenshouderij, of - werkt onder verantwoordelijkheid van iemand met genoemde kwalificaties. Diploma's en certificaten zijn aanwezig op het bedrijf. Hiervan wordt een overzicht bijgehouden.	Controleer en noteer of het overzicht van de kennis en kwalificaties van de veehouder en het personeel aanwezig is en of het voldoet aan de voorwaarden. Noteer de laatste datum waarop het overzicht is aangepast.	Waarschuwing-AH
A03	Cursus mens-dier interactie	De bedrijfsleider/bedrijfsvoerder van elke aan Beter Leven deelnemende varkenshouderijlocatie dient een door de Dierenbescherming goedgekeurde cursus gevolgd te hebben op het gebied van mens-dier interactie gevolgd te hebben.	<p>Controleer of het bewijs van met goed gevolg volgen van een relevante cursus, als varkenssignalen, in de administratie aanwezig is. Randvoorwaarden cursus mens-dier interactie (bijv. Varkenssignalen):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. wordt verzorgd door een ervaren deskundige op het gebied van varkenswelzijn en gezondheid, 2. minimaal 3 uur van de training is ingevuld met praktijkvoorbeelden (in de stal en/of met video- en fotomateriaal) waarbij cursist leert signalen in het diergedrag of uiterlijk te vertalen naar concrete positieve of negatieve oorzaken van dit gedrag of uiterlijk, 3. er is aandacht voor de effecten van het gedrag van de varkenshouder op de te verzorgen dieren 4. er is aandacht voor de positieve consequenties van een goede mens-dier interactie op financiële en productieresultaten. <p>Zie de website van het Beter Leven keurmerk voor een lijst met goedgekeurde cursussen mens-dier interactie.</p>	Controleer of de bedrijfsleider/-voerder, binnen 1 jaar na certificering voor BLK, een bewijs van deelname heeft behaald van een cursus die voldoet aan de randvoorwaarden. is goedgekeurd door de Dierenbescherming. Noteer naam gevolgde cursus en datum.	Eerste jaar van certificering. Waarschuwing. Volgende jaren: AH

Norm	Welzijnsaspect	Norm	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
A04_1	<u>IKB-certificaat Controle-varkenshouders</u>	Het varkensbedrijf is IKB gecertificeerd. Dit IKB-systeem is door GlobalGap IFA Pigs als gelijkwaardig erkend.	De varkenshouder krijgen jaarlijks een IKB controle wat blijkt uit de aanwezigheid van recente beoordelingsbrief/ geldig IKB-certificaat. (Nb. Q&S, Certus en andere systemen worden voor Beter Leven niet als gelijkwaardig beschouwd). Indien (nog) geen geldig certificaat aanwezig, blijkt uit de brief van de CI dat er geen afwijkingen op gebied van dierenwelzijn zijn vastgesteld.	Controleer <u>of het bedrijf een geldig IKB-certificaat heeft van een IKB-systeem dat door GlobalGap IFA Pigs als gelijkwaardig is erkend, het register van het betreffende IKB-systeem is hierbil leidend.</u> administratie. Noteer het UBN van de afnemende slachterijen. Noteer per afnemer of dit in het kader van Beter Leven keurmerk gebeurt.	Schorsing
A05	Controle slachterijen, vleesverwerkers, verkopers- <u>I&R regeling</u>	<u>De varkenshouder meldt de aan- en afvoer van varkens van zijn bedrijf, conform de "Regeling identificatie en registratie van dieren".</u> Met een ter zake kundige en onafhankelijke controle instantie zijn afspraken gemaakt om: a. minstens eenmaal per jaar bij deelnemende slachterijen het aantal voor de varkensketen geslachte dieren, de hoeveelheid vlees en de tracking en tracing hiervan te controleren. b. minstens eenmaal per jaar bij de deelnemende vleesverwerkers en de deelnemende verkopers de tracking en tracing van het vlees van de varkensvleesketen te controleren.	<u>Bij buitenlandse bedrijven dient de aan- en afvoer van varkens te worden gemeld conform de Richtlijn 92/102/EEG: de identificatie en de registratie van dieren, of daarvan afgeleide nationale regelgeving.</u> Er dient een sluitende tracking en tracing van dieren en vlees te zijn. Bovenop de geldende EU hygiëne regels ter zake moet duidelijk zijn welke varkens en welk vlees tot de varkensketen behoren.	Noteer naam en registratienummer IKB-slachterij en eventueel uitsnijderij. Controleer administratie, <u>aanvoerbonnen en afvoerbonnen.</u>	<u>HAH</u>
A06	Bepalen <u>Beter Leven</u> bedrijfs capaciteit	De bedrijfs capaciteit voor het houden van <u>Beter Leven</u> varkens wordt berekend en vastgelegd door <u>een onafhankelijke derde partij de Certificerende Instantie die het Beter Leven certificaat afgeeft.</u>	Als er veranderingen in de capaciteit worden doorgevoerd na de vorige controle, dan dient de bedrijfs capaciteit tijdens de huidige controle opnieuw te worden berekend en vastgelegd.	Bereken de capaciteit voor het houden van varkens bij de ingangscntrole <u>en wanneer er in het voorgaande jaar wijzigingen in de bedrijfsindeling zijn doorgevoerd.</u> De capaciteit voor het houden van varkens wordt op <u>basis van de Beter Leven criteria per categorie (beren, zeugen, gespeende biggen, vleesvarkens) berekend door een onafhankelijke derde partij.</u> <u>Leg de bedrijfs capaciteit het aantal varkens per categorie vast door het aantal varkens per type hok/afdeling te bepalen en dit te vermenigvuldigen met het aantal hokken/afdelingen van dit type op het bedrijf.</u>	Schorsing
Voeding					
<u>AV02</u> <u>AV01</u>	Voer kwaliteit	Er dient voldoende <u>en GMP+</u> voer verstrekt te worden <u>ten behoeve van op basis van de voedings- en gedragsbehoeften (bijvoorbeeld exploratiegedrag en verzadiging gezamenlijk kunnen eten).</u>	<u>Het voer is GMP+ gecertificeerd varkensvoer.</u>	Controleer voer. Noteer naam en plaats voederleverancier laatste 2 ronden. <u>Controleer de conditie van de dieren en de voerverstrekking.</u>	AH
<u>AV02_1</u>	<u>GMP+ gecertificeerd voer</u>	<u>Er wordt alleen GMP+ gecertificeerd voer verstrekt afkomstig van een GMP+ gecertificeerde voerleverancier.</u>	<u>Voedermiddelen uit eigen teelt voldoen aan de voorwaarden van de GMP code Eigenteelt. In geval van buurmansteelt heeft de varkenshouder vastgesteld dat de leverancier voldoet aan alle eisen uit de GMP code Eigenteelt.</u> <u>Buitenlandse bedrijven kunnen ook voer verstrekken afkomstig van een leverancier die is gecertificeerd door een kwaliteitssysteem voor diervoer dat minimaal gelijkwaardig is aan GMP+.</u>	<u>Controleer aan de hand van de voederbonnen of het voer GMP+ is. Noteer naam en plaats GMP+ diervoerleverancier.</u>	AH
AV04_3	Drinkwater	Ieder varken <u>vanaf ouder dan 2 weken leeftijd</u> beschikt <u>dient onbeperkt permanent over voldoende, vers</u> drinkwater van voldoende kwaliteit <u>te beschikken.</u>	Bij brijvoer <u>betekent dit dat dienen</u> er aparte drinknippels / -bakken met vers drinkwater aanwezig moeten zijn.	Controleer of er <u>ad libitum</u> <u>zonder beperkingen</u> drinkwater verstrekt wordt. Noteer afwijkingen.	HI
<u>AH14</u> <u>AV04</u>	Analyse waterkwaliteit	De kwaliteit van het drinkwater wordt 4x per jaar geanalyseerd, één monster per kwartaal.	Het analyserend laboratorium moet <u>NEN-ISO/IEC-ISO/IEC 17025</u> geaccrediteerd zijn.	Controleer of de analyses hebben plaatsgevonden.	AH

Norm	Welzijnsaspect	Norm	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
AH11a AV04a	Analyse waterkwaliteit	De monsters moeten op dierniveau (drinknippel of drink- of brijbak) genomen worden, niet op bronniveau.		Controleer of de monsters op dierniveau (drinknippel of drink- of brijbak) genomen worden. Vraag na op welke manier de monsters genomen zijn.	AH
AH11b AV04b	Analyse waterkwaliteit	Minimaal 1 monster wordt door een <u>erkende onafhankelijk</u> monsternemer genomen en wordt zowel chemisch als bacteriologisch geanalyseerd.	<u>Het analyserend laboratorium moet NEN-ISO/IEC 17025 geaccrediteerd zijn. Een erkende onafhankelijke monsternemer is bijvoorbeeld de controleur van de Certificatie. Instelling, de bedrijfsseigen dierenarts of een gespecialiseerde drinkwater monsternemer (bijv. iemand die beroepsmatig veehouderijbedrijven adviseert over drinkwaterkwaliteit en daarbij regelmatig drinkwatermonsters neemt), een cursus tot monsternemer heeft gevolgd, bijvoorbeeld bij de Gezondheidsdienst voor Dieren.</u> <u>Als het bedrijf gebruikt maakt van leidingwater hoeft er geen chemisch onderzoek plaats te vinden, aangezien het waterleidingbedrijf op basis van wetgeving regelmatig op chemische parameters moet controleren.</u>	Vraag na wie de monsters genomen heeft en welke punten bemonsterd zijn. Controleer a.d.h.v. facturen en testrapportages.	AH
AH11c AV04c	Analyse waterkwaliteit	De overige 3 monsters mogen <u>ook</u> door de varkenshouder zelf worden genomen en worden in elk geval bacteriologisch geanalyseerd.	<u>Het analyserend laboratorium moet NEN-ISO/IEC 17025 geaccrediteerd zijn.</u>	Vraag na wie de monsters genomen heeft en welke punten bemonsterd zijn. Controleer a.d.h.v. facturen en <u>testrapportages</u> <u>testuitslagen</u> .	AH
AH11d AV04d	Analyse waterkwaliteit	De analyse moet aantonen dat het drinkwater voor de varkens van voldoende kwaliteit is doordat het voldoet aan de relevante, nationale standaard.	<u>In Nederland is de relevante, nationale standaard de kwaliteitseisen die de Gezondheidsdienst voor Dieren aan drinkwater voor varkens stelt.</u> <u>Zie http://www.gddiergezondheid.nl/diergezondheid/management/drinkwater/referentiewaarden%20vedrinkwaterkwaliteit</u> <u>Afwijken van deze standaard is alleen toegestaan als dit is terug te herleiden tot een additief dat is voorgeschreven door de bedrijfsseigen dierenarts (zie ook AV04e).</u>	Beoordeel testresultaten en indien van toepassing controleer of herstellende maatregelen zijn genomen en opnieuw monsters zijn geanalyseerd.	AH
AV04e	Analyse waterkwaliteit	<u>Het voorbehandelen van water zoals bijv. aanzuren (bijv. verlagen pH, verhogen ammonium) is alleen toegestaan op advies en/of onder begeleiding van de bedrijfsseigen dierenarts.</u>		<u>Kijk na op de testresultaten of vraag na of het drinkwater behandeld wordt en of dit onder begeleiding van dierenarts gebeurt.</u> <u>Bv door vermelding in bezoeksverslagen of BGP.</u>	AH
Hygiëneplan					
G013	Hygiëneplan	Het varkensbedrijf heeft een bedrijfsspecifiek hygiëneplan, <u>dit mag een onderdeel zijn van het bedrijfsgezondheidsplan</u> , waarin systematisch wordt aangegeven hoe de hygiëne op het bedrijf wordt geborgd.	Dit plan bevat in ieder geval een beschrijving van: a. Weren en zo nodig bestrijden van ongewenste dieren (bijv. knaagdieren, wild, vogels, insecten). b. Een strikte scheiding tussen de <u>schone weg (de hygiënische ruimtes waar de varkens zich bevinden)</u> en de <u>vuile weg (de niet hygiënische ruimtes waar bezoekers, leveranciers, vrachtwagens, etc. toegang toe hebben)</u> <u>bij algehele verbouw of nieuwbouw van het bedrijf, aanvraag bouwvergunning na 01-01-2015.</u> c. <u>Hygiënische toegang tot het bedrijf voor werknemers, leveranciers en bezoekers is verplicht via een hygiënesluis.</u> d. De herkomst en kwaliteit van water (drinkwater en reinigingswater). e. Reiniging en ontsmetting van hokken en stallen. f. De herkomst en opslag van voer. Het plan wordt regelmatig, minstens eens per 2 jaar, geactualiseerd.	Controleer of er een bedrijfsspecifiek hygiëneplan aanwezig is, of dit aan de gestelde vereisten voldoet, en of het regelmatig wordt geactualiseerd.	AH

Norm	Welzijnsaspect	Norm	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
G13a	Ongediertebestrijding	Op het bedrijf vindt wering en bestrijding van ongewenste dieren plaats volgens de Europese norm CEN-EN 16636.	<p>Dit houdt o.a. in dat:</p> <ul style="list-style-type: none"> - eerst zoveel mogelijk preventieve maatregelen worden genomen om ongewenste dieren te weren (zie voor suggesties bijvoorbeeld het rapport 'Beschuit zonder muisjes' van de Dierenbescherming). - indien gebruik wordt gemaakt van een wering- en bestrijdingsbedrijf dient dat bedrijf aantoonbaar aan CEN-EN 16636 te voldoen. Binnen Nederland kunnen bedrijven het Keurmerk Plaagdiermanagement behalen bij de stichting Keurmerk Plaagdiermanagementbedrijven (KPMB). - indien de varkenshouder zelf rodenticiden buiten de stal toepast is hij en/of zijn werknemer(s) in het bezit van een geldig vakbekwaamheids-bewijs "Knaagdierbeheersing op het agrarisch bedrijf" (KBA). Het KBA-bewijs wordt uitgegeven door Bureau Erkenningen. 	<p>Controleer of ongewenste dieren worden geweerd en zo nodig bestreden volgens de Europese norm CE-EN 16636.</p> <p>Indien gebruik wordt gemaakt van een ongediertewering- en bestrijdingsbedrijf, controleer of dat bedrijf aantoonbaar aan CEN-EN 16636 voldoet, bijv. gecertificeerd voor het Keurmerk Plaagdiermanagement van het KPBM.</p> <p>Als de varkenshouder zelf rodenticiden toepast buiten de stal controleer of de varkenshouder of een personeelslid in het bezit van een geldig Vakbekwaamheidsbewijs "Knaagdierbeheersing op het agrarisch bedrijf" (KBA).</p>	AH
G13b	Scheiding schone-vuile weg	<p>Er is een strikte scheiding tussen de schone weg (de hygiënische ruimtes waar de varkens zich bevinden) en de vuile weg (de niet hygiënische ruimtes waar bezoekers, leveranciers, vrachtwagens, etc. toegang toe hebben).</p> <p>Bij algehele verbouw of nieuwbouw van het bedrijf na 01-01-2018 (moment inwerkingtreding nieuwe criteria), doch uiterlijk met ingang van 01-01-2025.</p>	<p>Het schone bedrijfsgedeelte is het hygiënische gedeelte van het bedrijf waar zich de varkens bevinden, hieronder vallen bijvoorbeeld de afdelingen, centrale gangen, werkruimtes en looplijnen tussen stallen.</p> <p>Onder het vuile bedrijfsgedeelte valt alles buiten het schone bedrijfsgedeelte, hieronder vallen bijvoorbeeld de aan- en afvoerroutes, het woonhuis en het woonerf.</p> <p>Op de grens tussen het schone en het niet-schone bedrijfsgedeelte is een afscheiding geplaatst in de vorm van bijvoorbeeld een hek, muur of ketting.</p> <p>Transportwagens krijgen geen toegang tot het schone bedrijfsgedeelte.</p> <p>Aan- en afvoerpunten voor bijvoorbeeld voer of mest zijn vanaf het niet-schone bedrijfsgedeelte te bereiken.</p>	<p>Controleer bij algehele verbouw of nieuwbouw na 01-01-2018 (moment inwerkingtreding nieuwe criteria) 01-01-2015 of er een strikte scheiding tussen de schone weg en de vuile weg is gerealiseerd.</p>	AH
G13c	Hygiënesluis	<p>Hygiënische toegang tot het bedrijf voor werknemers, leveranciers en bezoekers is verplicht via een hygiënesluis.</p> <p>Bij algehele verbouw of nieuwbouw van het bedrijf na 01-01-2018 (moment inwerkingtreding nieuwe criteria), doch uiterlijk met ingang van 01-01-2025.</p>	<p>De hygiënesluis bevat een douche en na het douchen wordt volledig omgekleed in bedrijfskleding van het varkensbedrijf.</p> <p>Bedrijven die nog geen hygiënesluis hebben kunnen, tot die tijd, volstaan met een omkleedruimte. De omkleedruimte bevat een wasbak om de handen te wassen en een ruimte om bedrijfskleding (een overal en laarzen) van het varkensbedrijf aan te trekken.</p>	<p>Controleer of er een omkleedruimte is.</p> <p>Controleer bij nieuw- en/of verbouw of er een hygiënesluis aanwezig is.</p>	AH
Management					
AM01	Dagelijkse inspectie dieren	Alle (geheel of deels) binnengehouden dieren worden dagelijkse geïnspecteerd. Kraamzeugen, (gespeende) biggen, en varkens die verblijven in een ziekenboeg worden minimaal twee maal per dag geïnspecteerd, alle overige varkenscategorieën worden minimaal één keer per dag geïnspecteerd op zaken als behoefte aan zorg, tekenen van verwondingen, slechte gezondheid, stress, etc.	<p>Vleesvarkens 1x per dag;</p> <p>Gespeende biggen en kraamzeugen 2x dag</p>	<p>Vraag de varkenshouder naar de dagelijkse routine m.b.t. rondgang op het bedrijf en noteer deze. Bevrraag de verzorgers naar hun inspectie-activiteiten en hun bevindingen daarbij. Beoordeel een aantal hokken met varkens op signalen die duiden op behoefte aan zorg, tekenen van verwonding, slechte gezondheid, stress, e.d.</p>	<p>Waarschuwing AH, bij 2e constatering HI</p>
AM02a	Calamiteiten	Bij stroomuitval is er een mogelijkheid om over te schakelen op natuurlijke ventilatie of op een noodstroom aggregaat. Bij uitvallen stroom dienen ventilatieopeningen open te gaan (i.p.v. dicht) of er wordt overgestapt op een noodaggregaat.	Indien er een noodstroom aggregaat aanwezig is, is er ook een duidelijke handleiding voor de bediening en aansluiting bij het aggregaat aanwezig	<p>Controleer op aanwezigheid alarmsysteem. Controleer of er een mogelijkheid is om over te schakelen op natuurlijke ventilatie of controleer of er een noodstroom aggregaat incl. handleiding aanwezig is.</p>	AH

Norm	Welzijnsaspect	Norm	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
AM02a1	Calamiteiten	Bij gebruik van mechanische ventilatie is er een alarmsysteem dat in ieder geval afgaat bij stroomuitval voor calamiteiten aanwezig met doormelding bij het uitvallen van stroom en essentiële apparatuur (ventilatie).		Controleer of het alarmsysteem aanwezig is en werkt. Aanzetten is niet nodig indien ondernemer een onderhoudscontract heeft en rapportages waaruit blijkt dat bij controle systeem in orde was aanwezigheid en inhoud uitvoerbaar plan.	AH
AM02a2	Calamiteiten	Er dient een uitvoerbaar plan van aanpak voor de te nemen maatregelen te zijn voor het uitvallen van stroom en essentiële apparatuur (ventilatie) Bij een mechanisch ventilatiesysteem wordt de aangesloten alarminstallatie maandelijks getest.	Er wordt een registratie bijgehouden van het maandelijks testen van de alarminstallatie.	Controleer op aanwezigheid en functioneren noodvoorzieningen. Controleer of de alarminstallatie maandelijks wordt getest.	AH/II
AM02a3	Noodstroom aggregaat	Indien er gebruik moet worden gemaakt van een noodstroom aggregaat bij stroomuitval is de mechanische ventilatie installatie voorzien van een aansluiting/koppeling voor het aggregaat.		Controleer bij het gebruik van een noodstroom aggregaat of op de mechanische ventilatie installatie een aansluiting/koppeling is voor het aggregaat.	II
AM02a4	Noodstroom aggregaat	Bij mechanische ventilatie met onderdruk in de stal is een noodstroom aggregaat aanwezig op het bedrijf. In andere gevallen van mechanische ventilatie is er minimaal een contract op basis waarvan binnen 4 uur een noodaggregaat werkend geïnstalleerd wordt.		Controleer bij onderdruk of er een aggregaat op het bedrijf aanwezig is. Controleer in alle andere gevallen of er een contract is voor het werkend installeren van een noodstroom aggregaat binnen 4 uur.	II
AM02a5	Noodstroom aggregaat	Een noodstroom aggregaat, indien aanwezig, wordt minimaal elke 2 maanden belast getest.	Er wordt een registratie bijgehouden van het minimaal twee maandelijks belast testen van de noodaggregaat.	Noteer de data van afgelopen jaar waarop de noodstroomaggregaat is getest. NVT indien geen noodstroom aggregaat aanwezig.	II
AM02b	Personeel	Het personeel is bekend met de werkwijze in geval van nood.		Vraag steekproefsgewijs bij personeel na wat te doen in geval van calamiteiten.	Waarschuwing-AH
AM02c	Objectinformatie kaart	Er is een objectinformatiekaart aanwezig.		Controleer op aanwezigheid objectinformatiekaart.	Waarschuwing-Vanaf-2016-AH
AM02c1	Objectinformatie kaart	De objectinformatiekaart is bij calamiteiten direct beschikbaar (opbergplaats zichtbaar en buiten de stal) voor de brandweer/hulpdiensten.		Controleer of de objectinformatiekaart direct beschikbaar is.	Waarschuwing-AH
AM02c2	Objectinformatie kaart	De objectinformatiekaart is voorzien van: indeling bouwblokken/stallen, toegangsdeuren, toegepaste materialen, nutsvoorzieningen, bluswaterpunt, locaties met brandgevaarlijke stoffen/activiteiten, evacuatiemogelijkheden dieren, etc.		Controleer of de inhoud van de objectinformatiekaart voldoet aan de eisen.	Waarschuwing-AH
AM03	Brandveiligheid	Met het oog op de brandveiligheid vindt minimaal eens in de vijf jaar een Agro-Elektra inspectie van de elektrische installaties op het agrarisch bedrijf plaats conform NEN1010.	Uiterlijk 1-1-2020 of 5 jaar na eerste deelname aan BLK dient de eerste keuring te zijn uitgevoerd. Nieuwe installaties worden voor ingebruikname gekeurd conform NEN 1010. Een 5 jaarlijkse herkeuring vind plaats op basis van NEN 3140. Bij buitenlandse bedrijven dient de keuring van nieuwe installaties resp. de 5 jaarlijkse herkeuring plaats te vinden op basis van de nationale norm gebaseerd op HD-IEC 60364 resp. NEN-EN 50110. De eerste keuring moet plaatsgevonden hebben voor 01-01-2020. Zie hier voor een lijst van bedrijven die de keuring kunnen verrichten- https://www.averoachmea.nl/zakelijk/voor-uw-bedrijf/Meer%20informatie/Paginas/Agro-Elektra-Inspectie.aspx	Controleer of er een certificaat is van de laatste keuring en noteer de datum. Als er geen certificaat is, controleer na 1-1-2020 of het bedrijf nog niet langer dan 5 jaar meedoet aan het Beter Leven keurmerk.	Waarschuwing-AH
AM04	Ventilatiesysteem	Mechanische ventilatiesystemen op het bedrijf worden minimaal eens in de vijf jaar door een deskundige erkend installateur gecontroleerd en indien nodig wordt onderhoud uitgevoerd.		Controleer of er onderhoud aan de ventilatie plaatsvindt door een erkend installateur deskundige en een verslag van de laatste controle aanwezig is. Noteer datum laatste controle.	Waarschuwing-AH

Norm	Welzijnsaspect	Norm	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
AM05_1	Tegengaan staartbijten	De varkenshouder monitort voortdurend de bedrijfsomstandigheden op het voorkomen van staartbijten en op de mogelijkheden dit te verminderen.	Het voorkomen van staartbijten is onderdeel van het bedrijfsgezondheidsplan. Bij het beoordelen van risico's op staartbijten dient in elk geval op de volgende zaken te worden gelet: a. Het verstrekte verrijkmateriaal; b. De reinheid van de varkens; c. Thermaal comfort en luchtkwaliteit; d. Gezondheidstoestand; e. Competitie om voedsel en ruimte; f. Het dieet.	Controleer of de varkenshouder actief bezig is met het tegengaan van staartbijten. Berekend van 1 afdeling het percentage beschadigde staarten en controleer of er acties met de dierenarts zijn ondernomen.	HI
AM05b6	Reinheid varkens	De reinheid van de varkens moet goed zijn, rekening houdend met het gebruikte houderijsysteem. Als meer dan 50% van de varkens bevuild zijn dan moet er een plan van aanpak zijn opgesteld in overleg met de bedrijfseigen dierenarts en indien gewenst andere deskundigen (bijv. een klimaatexpert) om de vervuiling binnen 1 tot 2 jaar terug te brengen tot een goed niveau.	<u>Als meer dan 50% van de varkens bevuild zijn dan moet er een plan van aanpak zijn opgesteld in overleg met de bedrijfseigen dierenarts en indien gewenst andere deskundigen (bijv. een klimaatexpert) om de vervuiling binnen 2 jaar terug te brengen tot een goed niveau aanzienlijk lager niveau (<25%).</u>	Beoordeel de reinheid van de varkens. Als de reinheid onvoldoende is (meer dan 50%) bekijk dan of er een plan van aanpak is <u>en of de vervuiling binnen 2 jaar is teruggebracht tot een aanzienlijk lager niveau (<25%).</u>	Bij onvoldoende reinheid waarschuwing en als er geen plan van aanpak is administratief herstel. Als na 2 jaar plan van aanpak vervuiling nog steeds boven 50% ligt schorsing.
Gezondheid					
AG01	Vaste dierenarts	De varkenshouder heeft een één-op-één overeenkomst met een gespecialiseerde gecertificeerde geborgde varkensdierenarts die verantwoordelijk is voor de gehele veterinaire begeleiding op het bedrijf. De dierenarts kan andere specialisten/dierenartsen inschakelen om een volledige dekking te realiseren, bijvoorbeeld als vervanging bij ziekte of vakantie.	<u>De dierenarts kan andere specialisten/dierenartsen inschakelen om een volledige dekking te realiseren, bijvoorbeeld als vervanging bij ziekte of vakantie.</u> <u>Gecertificeerde, geborgde varkensdierenartsen zijn terug te vinden in het register van de Stichting Geborgde Dierenarts, zie www.geborgdedierenarts.nl</u> <u>Binnen de Regeling van de Geborgde Varkensdierenarts is een voorbeeld één-op-één overeenkomst opgenomen, deze dient gehanteerd te worden.</u> <u>Voor buitenlandse deelnemers geldt dat er een overeenkomst afgesloten moet zijn met een vaste dierenarts, met kennis van de historie van het bedrijf en deskundigheid op het gebied van de varkenshouderij. Bij wisseling van dierenarts dient de 'oude' dierenarts zijn gegevens van het varkensbedrijf aan de 'nieuwe' dierenarts over te dragen. Deze dierenarts hoeft niet geregistreerd te zijn als geborgde varkensdierenarts.</u>	<u>Controleer of er een overeenkomst is en noteer de naam van de dierenarts.</u> <u>Controleer of er een één-op-één overeenkomst is met een gecertificeerde, geborgde varkensdierenarts. Registreer de naam van de dierenarts.</u>	AH
AG02a	Bedrijfsgezondheidsplan	De varkenshouder heeft een bedrijfsspecifiek gezondheidsplan waarin hij samen met de bedrijfseigen dierenarts beschrijft welke maatregelen worden genomen om de gezondheid van de dieren te controleren en te verbeteren. Informatie van extra diagnostische tests, epidemiologische omstandigheden van de regio en feedbacksystemen van het slachthuis worden gebruikt voor het plannen van toekomstige interventies (bv.) Verbetering van de stallen, vaccinatie, gebruik en documentatie geneesmiddelen voor diergeneeskundig gebruik enz.)	<u>Dit bedrijfsspecifiek gezondheidsplan wordt regelmatig (minimaal jaarlijks) geactualiseerd.</u> <u>Informatie van extra diagnostische tests, epidemiologische omstandigheden van de regio en feedbacksystemen van het slachthuis worden gebruikt voor het plannen van toekomstige interventies (bv.) Verbetering van de stallen, vaccinatie, gebruik en documentatie geneesmiddelen voor diergeneeskundig gebruik enz.)</u>	Controleer of het bedrijfsgezondheidsplan in gebruik is en regelmatig wordt geactualiseerd.	AH
AG02b	Bedrijfsbehandelplan	De varkenshouder heeft een bedrijfsbehandelplan voor het gebruik van diergeneesmiddelen voor diergeneeskundig gebruik, waarin samen met de bedrijfseigen dierenarts is beschreven welke (wijze van) behandeling wordt gebruikt voor de meest voorkomende ziekten. Beschreven wordt welke diergeneesmiddelen/antibiotica als eerste, tweede en derde keuze worden ingezet bij een bepaalde ziekte/aandoening.	<u>Beschreven wordt welke diergeneesmiddelen/antibiotica als eerste en tweede en derde keuze worden ingezet bij een bepaalde ziekte/aandoening.</u>	Controleer of het bedrijfsbehandelplan in gebruik is door de aanwezigheid van rapportages van de dierenarts.	AH
AG03	Gezondheidsregistratie	Alle gevallen van sterfte-verhoogde uitval , ziekte, uitbraken en euthanasie van ernstig zieke en/of gewonde varkens worden genoteerd en met de dierenarts besproken. Indien noodzakelijk wordt dit grondig onderzocht, de onderzoeksresultaten en ondernomen acties worden genoteerd.	<u>Gaat verder dan IKB - Indien noodzakelijk wordt dit grondig onderzocht, de onderzoeksresultaten en ondernomen acties worden genoteerd.</u>	Controleer de aanwezigheid van een gezondheidsregistratie en noteer 3 laatste data van registratie met reden.	AH, bij 2e constatering HI
AG04	Uitval	Euthanasie wordt in het managementsysteem uitgesplitst tussen vleesvarkens en speenbiggen.		Controleer managementsysteem	Waarschuwing

Norm	Welzijnsaspect	Norm	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
AG04a	Uitval	Het maximale toegestane uitvalspercentage op jaarbasis (waarbij door dierenarts geëuthanaseerde dieren, indien geregistreerd door de dierenarts, voor de helft meetellen) is: - voor vleesvarkens <2,1% en - voor gespeende biggen <1,9%. Bij initiële audit (eerste jaar van deelname) mag % uitval eenmalig 3,0% zijn.	<u>Geëuthanaseerde dieren hoeven niet meegeteld te worden bij het uitvalspercentage.</u> <u>Bij initiële audit (eerste jaar van deelname) mag % uitval eenmalig 3,0% zijn.</u>	Bereken uitval als volgt: Uitval = (aantal dode dieren – helft geëuthanaseerde dieren) / (aantal opgelegde dieren) * 100%	AH
AG04b	Plan van aanpak uitval	Als bedrijf een jaar boven het toegestane percentage zit moet er een plan van aanpak opgesteld worden met de bedrijfsseigen dierenarts. Als een jaar na opstellen van het plan van aanpak het bedrijf nog steeds boven het toegestane percentage zit, dient een externe expert (bijv. van de gezondheidsdienst voor dieren) geraadpleegd te worden.		Controleer, indien percentage te hoog is, het percentage van een jaar terug nog steeds boven het toegestane percentage zit. Wanneer dit geval is controleren of een externe expert geraadpleegd wordt.	AH
AG04c	Plan van aanpak uitval jaar 2 en verder	Als een jaar na opstellen van het plan van aanpak het bedrijf nog steeds boven het toegestane percentage zit, dient een onafhankelijk veterinaire deskundige externe expert (bijv. van de Gezondheidsdienst voor Dieren) geraadpleegd te worden.	<u>Een onafhankelijk veterinaire deskundige;</u> <u>- is niet verbonden aan de praktijk van de bedrijfsseigen dierenarts</u> <u>- is of staat onder leiding van een geregistreerde Nederlandse/Europese veterinaire specialist/resident varkensgezondheidszorg (zie https://www.knmvd.nl/actueel/nieuws/item/10836953/Registers_of_http://ebvs.eu/)</u> <u>O.a. de varkensspecialisten van de Gezondheidsdienst voor Dieren of van de Faculteit Diergeneeskunde komen hiervoor in aanmerking.</u>	Controleer, indien percentage te hoog is, of het percentage van een jaar terug ook boven het toegestane percentage zat. Wanneer dit geval is controleren of een onafhankelijk veterinaire deskundige externe expert geraadpleegd is/wordt	AH
AG05a	Slachtbevindingen	Het gemiddelde percentage slachtafwijkingen mag per jaar maximaal: - 60% van het slachterijgemiddelde bedragen, of - het percentage slachtafwijkingen op jaarbasis is minder dan 15% van de geslachte vleesvarkens. Slachtafwijkingen zijn tenminste gebaseerd op de volgende informatie van het slachthuis: orgaanafwijkingen (longontstekingen, borstvliesontstekingen, leveraandoeningen), karkasafwijkingen (poot, staart, huid). Voor toetsing dient een gespecificeerde uitdraai (long/lever/borstvliesonderzoek) met cumulatieve jaargemiddelden aanwezig te zijn. Het cumulatieve jaargemiddelde van de slachterij is gebaseerd op de slachtafwijkingen van alle varkens uit het zelfde land van herkomst dat in een bepaalde slachterij is geslacht.	Slachtafwijkingen zijn tenminste gebaseerd op de volgende informatie van het slachthuis: orgaanafwijkingen (longontstekingen, borstvliesontstekingen, leveraandoeningen), karkasafwijkingen (poot, staart, huid). Voor toetsing dient een gespecificeerde uitdraai (long/lever/borstvliesonderzoek) met cumulatieve jaargemiddelden aanwezig te zijn. Het cumulatieve jaargemiddelde van de slachterij is gebaseerd op de slachtafwijkingen van alle varkens uit het zelfde land van herkomst dat in een bepaalde slachterij is geslacht.	Controleer de slachtbonnen of voldaan is aan de norm. Controleer administratie i.v.m. slachtbonnen en slachthuisinformatie.	Eerste keer: waarschuwing. Tweede jaar: AH
AG05b	Structureel overschrijding percentages afwijkende slachtbevindingen	Bij structurele overschrijding van de in AG05a voorgeschreven percentages stelt de ondernemer met zijn bedrijfsadviseurs (in ieder geval de bedrijfsseigen dierenarts) een plan van aanpak op om de oorzaak aan te pakken en om zo de percentages binnen de in AG05a voorgeschreven percentages te krijgen.	Na de eerste constatering van overschrijding van de voorgeschreven percentages volgt een waarschuwing. Als bij de volgende jaarlijkse controle de percentages nog steeds te hoog zijn is er sprake van structurele afwijkingen en dient er een plan van aanpak, onderdeel van het bedrijfsgezondheidsplan, te worden opgesteld met de bedrijfsseigen dierenarts om het percentage slachtafwijkingen minimaal te laten voldoen aan de criteria van Beter Leven. Als twee jaar na opstellen van het plan van aanpak het bedrijf nog steeds boven het toegestane percentage zit, dient een externe expert (bijv. van de Gezondheidsdienst voor Dieren) te worden geraadpleegd.	Controleer op basis van slachtbonnen of er sprake is van structurele afwijkingen. Zo ja, controleer of er een plan van aanpak is opgesteld. Controleer of er, indien nodig, een externe expert is geraadpleegd	Eerste keer: waarschuwing. Tweede jaar: AH, plan van aanpak opstellen. Twee jaar na opstellen plan van aanpak, nog steeds te hoge afwijkingen en geen externe deskundige geraadpleegd: HI
AG05b	Slachtbevindingen bij initiële audit	Bij initiële audit (eerste jaar van deelname) mag van normen in AG05a worden afgeweken mits het bedrijf een plan van aanpak opstelt met de bedrijfsseigen dierenarts om het percentage slachtafwijkingen minimaal te laten voldoen aan de criteria van Beter Leven. De varkenshouder verwerkt, samen met zijn bedrijfsseigen dierenarts de informatie in het bedrijfsgezondheidsplan om het medicijngebruik verder terug te dringen.	Zie meetmethode AG05a: Bij initiële audit mag indien nodig van de uitzonderingsregel gebruik gemaakt worden. Dit geldt alleen voor bedrijven die minimaal 1 jaar niet aan Beter Leven hebben deelgenomen. Attendeer deze bedrijven op het tijdig aanpakken van de problemen omdat resultaten vaak enige tijd op zich laten wachten.	Controleer administratie i.v.m. startdatum, slachtbonnen en slachthuisinformatie. Controleer of de slachthuisinformatie in het bedrijfsgezondheidsplan is verwerkt.	Eerste keer: waarschuwing, daarna AH.
AG05ba	Plan van Aanpak Slachtbevindingen	Indien gezien over een kwartaal het percentage afgekeurde dieren hoger is dan 1,2 keer het slachterijgemiddelde moet de ondernemer met de bedrijfsseigen dierenarts een plan van aanpak opstellen en de oorzaak aanpakken. Indien het plan van aanpak binnen een half jaar niet tot structurele verbetering leidt, is een nader onderzoek vereist (aanvullend slachterij onderzoek, monsternamen bij dieren of op bedrijf, deskundigen consulteren).		Controleer of bedrijf per levering de slachtafwijkingen bijhoudt en of actie ondernomen is wanneer dit volgens de norm vereist is. Controleer, indien het lopende plan van aanpak binnen een half jaar niet tot structurele verbetering leidt, of er nader onderzoek verricht is.	Eerste keer: waarschuwing, daarna AH.

Norm	Welzijnsaspect	Norm	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
AG05 _{ae}	Bespreken slachtbevindingen	De slachtbevindingen van de vleesvarkens worden minimaal 2 x per jaar besproken met de <u>bedrijfseigen</u> dierenarts.	<p>Het slachthuis koppelt ten minste de volgende informatie terug aan de vleesvarkenshouder:</p> <ul style="list-style-type: none"> • orgaanafwijkingen (o.a. longontstekingen, borstvliesontstekingen, leveraandoeningen, huidontstekingen, poot- of staartbeschadigingen) • afkeuring van (delen van) karkassen en • de gemiddelde afwijkingen/afkeuringen (in %) per afgeleverd koppel over alle leveranciers van de betrokken slachterij. <p>Samen met zijn bedrijfseigen dierenarts, verwerkt de vleesvarkenshouder deze informatie in het bedrijfsgezondheidsplan om waar nodig de diergezondheid te verbeteren en het medicijngebruik verder terug te brengen.</p>	<p>Controleer of er in de administratie 1x per jaar een door de dierenarts ondertekend gespreksverslag zit met betrekking tot de slachtbevindingen.</p>	AH
AG05 _b	Plan van aanpak slachtbevindingen	Bij structurele overschrijding van het slachterijgemiddelde, wordt met de bedrijfseigen dierenarts een plan van aanpak opgesteld waarin de mogelijke onderliggende gezondheidsproblemen worden geïdentificeerd en maatregelen vastgelegd om het aantal slachtafwijkingen te reduceren tot (onder) het slachterijgemiddelde.	Daarnaast worden de slachtbevindingen, minimaal 2x per jaar, met de bedrijfseigen dierenarts besproken.	Controleer of bij structurele overschrijding van het slachterijgemiddelde of er een plan van aanpak is opgesteld en of de slachtafwijkingen 2x per jaar een door de dierenarts ondertekend bezoekverslag is met betrekking tot de slachtbevindingen.	AH
AG06	Documentatie medicijngebruik	Alle gebruik van <u>diergeneesmiddelen veterinaire medicatie</u> (zowel individuele als collectieve medicatie) wordt gedocumenteerd.		Controleer of alle medicijngebruik wordt geregistreerd.	HI
AG06a	Registratie antibioticagebruik	Alle antibioticagebruik moet worden geregistreerd in een, <u>door de overheid daartoe aangewezen, partieuere databank die toegankelijk is voor de varkenshouder, zodat na verloop van tijd een trendanalyse van het gebruik van veterinaire medicijnen kan worden uitgevoerd.</u>	<u>Alle antibioticagebruik moet worden geregistreerd in een, door de overheid daartoe aangewezen, databank die toegankelijk is voor de varkenshouder, zodat na verloop van tijd een trendanalyse van het gebruik van antibiotica kan worden uitgevoerd.</u>	Controleer of antibioticagebruik in een particuliere databank wordt geregistreerd toegankelijk voor de varkenshouder.	HI
AG07	Dierenartsenbezoek	Elke productie-eenheid van het veehouderijbedrijf wordt regelmatig (tenminste eens per maand) door de vaste dierenarts bezocht voor een algemene controlerondgang op diergezondheid en dierenwelzijn en dit wordt geregistreerd.	Gaat verder dan IKB	Controleer of er een door de dierenarts ondertekend bezoekrapport is met daarin de bevindingen, van <u>de het</u> afgelopen 3-jaar.	AH, bij 2 ^o constatering HI
AG08a	Antibioticabeleid	Er moet een geschreven beleid zijn in het bedrijfsgezondheidsplan ten aanzien van het reduceren van de hoeveelheid gebruikte antibiotica.	<u>NVT indien het antibioticagebruik op het bedrijf structureel (minimaal 3 opeenvolgende periodes: van 1 jan -1 jan, 1 juli -1 juli) binnen het SDA streefniveau ligt.</u>	Controleer of er een beschreven beleid is voor reductie van het antibioticagebruik. <u>NVT bij gebruik structureel binnen het SDA streefniveau.</u>	AH
AG08ab	Antibioticabeleid	Het beleid in het bedrijfsgezondheidsplan ten aanzien van het reduceren van de hoeveelheid gebruikte antibiotica moet jaarlijks beoordeeld en herzien worden samen met de bedrijfseigen dierenarts.	<u>NVT indien het antibioticagebruik op het bedrijf structureel (minimaal 3 opeenvolgende periodes: van 1 jan -1 jan, 1 juli -1 juli) binnen het SDA streefniveau ligt.</u>	Controleer of het beleid jaarlijks met de dierenarts wordt beoordeeld en herzien. <u>NVT bij gebruik structureel binnen het SDA streefniveau.</u>	AH
AG08b	Uitsluiting bepaalde antibiotica	<p><u>Het gebruik van antibiotica gereserveerd voor de humane gezondheidszorg (behorende tot de fluorquinolonen of de 3^e en 4^e generatie cefalosporinen) is niet toegestaan en deze zijn niet aanwezig op het varkensbedrijf.</u></p> <p><u>Bij uitzondering mag het voor gebruik bij individuele dieren worden voorgeschreven nadat op basis van een resistentietest (antibiogram) is aangetoond dat deze de enige nog werkende antibiotica zijn, mogen niet worden gebruikt.</u></p>		Controleer bij de documentatie bijgehouden door de dierenarts of deze antibiotica wordt gebruikt. <u>Zo ja, controleer dat er via een resistentietest (antibiogram) is aangetoond dat deze antibiotica de enige nog werkende antibiotica zijn, en dat deze antibiotica alleen worden voorgeschreven aan individuele dieren.</u>	Schorsing
AG08ba	Uitsluiting bepaalde antibiotica	Antibiotica behorende tot de fluorquinolonen of de 3e en 4e generatie cefalosporinen mogen niet voorhanden zijn op het bedrijf.		Controleer of deze antibiotica voorhanden zijn.	Schorsing

Norm	Welzijnsaspect	Norm	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
AG08c	Niveau antibioticagebruik	Het antibioticagebruik moet <u>onder liggen op een acceptabel niveau</u> het door de Nederlandse St. Diergeneesmiddelen Autoriteit (SDa) vastgestelde relevante actieniveau liggen en moet binnen 2 jaar liggen binnen het door SDA vastgestelde streefniveau.	<u>Dit betekent dat binnen 1 jaar het antibioticagebruik moet liggen onder het door de Nederlandse St. Diergeneesmiddelen Autoriteit (SDA) vastgestelde relevante actieniveau en binnen twee jaar moet liggen binnen het door SDA vastgestelde streefniveau</u>	Noteer of de dierdagdosering van het bedrijf onder het door de SDA vastgestelde actieniveau ligt. Noteer vanaf 01-01-2017 voor bedrijven die niet in het SDA streefniveau liggen of het antibioticagebruik binnen (meer dan) twee opeenvolgende jaren jaar deelnemen aan Beter Leven keurmerk of het antibioticagebruik binnen het door de SDA bepaalde streefniveau ligt.	<u>AH, plan van aanpak, schorsing als niet op vereiste niveau.</u>
AG08d	<u>Begeleiding door varkensspecialist bij te hoog antibioticagebruik</u>	<u>Als het antibioticagebruik binnen twee opeenvolgende jaren niet binnen het SDA streefniveau ligt dient een onafhankelijke, veterinaire deskundige varkensgezondheidszorg te worden ingeschakeld voor een 2e lijns advies in de vorm van een plan van aanpak waarmee het bedrijf alsnog, binnen de 2 opeenvolgende jaren, binnen het SDA streefniveau kan komen.</u>	<u>Een onafhankelijke, veterinaire deskundige:</u> - is niet verbonden aan de praktijk van de bedrijfseigen dierenarts - is of staat onder leiding van een geregistreerde Nederlandse/Europese veterinaire specialist/resident varkensgezondheidszorg (zie https://www.knmvd.nl/actueel/nieuws/item/10836953/Registers of http://ebvs.eu/) O.a. de varkensspecialisten van de Gezondheidsdienst voor Dieren of van de Faculteit Diergeneeskunde komen hiervoor in aanmerking. Voor het opstellen van het plan van aanpak worden o.a. een analyse gemaakt van de maatregelen die al zijn genomen, een analyse gemaakt van het bedrijf en de onderliggende oorzaken van het verhoogde antibioticagebruik. Het plan van aanpak dient een set aan extra maatregelen te bevatten waarmee het bedrijf binnen twee jaar alsnog in het streefniveau van de SDA kan komen. <u>Als het antibioticagebruik na 2 opeenvolgende jaren begeleiding van een externe deskundige (oftewel na 4 opeenvolgende jaren) niet binnen het SDA streefniveau ligt wordt het bedrijf geschorst voor het Beter Leven keurmerk.</u>	<u>Controleer of een bedrijf dat meer dan 2 opeenvolgende jaren boven het streefniveau van de SDA ligt een externe, veterinaire deskundige varkensgezondheidszorg heeft ingeschakeld en of er een plan van aanpak is opgesteld.</u> <u>Controleer of het bedrijf binnen 2 opeenvolgende jaren externe begeleiding (oftewel na 4 opeenvolgende jaren) alsnog in het SDA streefniveau is gekomen</u>	<u>Schorsing</u>
AG09	<u>Verbod op gemedicineerd diervoeder</u>	Gemicineerd diervoeder mag <u>alleen op grond van een doktersattest voorschrijf van de vaste dierenarts</u> niet worden verstrekt.	<u>Gemicineerd diervoeder is diervoeder met antibiotica dat is geproduceerd door de diervoederfabrikant. Bij de productie van deze voeders is het onvermijdelijk dat een kleine hoeveelheid van dit voer (incl. antibiotica) achterblijft op de productielijn, bij opslag en transport en daardoor verslept naar andere diervoeders (carry-over) waardoor er lage doseringen van het antibioticum terecht kunnen komen in diervoeders. Uit onderzoek blijkt dat bacteriën die frequent blootstaan aan zeer lage doseringen antibiotica – bijvoorbeeld veroorzaakt door versleping – antibioticaresistentie ontwikkelen.</u> <u>Om deze antibioticaresistentie ontwikkeling te voorkomen is gemicineerd diervoeder uitgesloten binnen BLK.</u>	<u>Neem een steekproef van 4 documenten van de afgelopen periode. Noteer van elk medicijn het attest. Indien er in het voorgaand jaar gemicineerd is verstrekt (controleer op basis van voerbonden en/of medicijnleveringen of er geen gemicineerd diervoeder is aangevoerd op het bedrijf), controleer dan bij een steekproef van de leveringen van gemicineerd voer) of er een dierenarts dit heeft voorgeschreven.</u>	<u>AH</u> <u>Bij uitblijven administratief herstel: Waarschuwing.</u> <u>Bij 2e keer: Schorsing, HI</u> <u>bij vergunning PDV (Productschap-Diervoeder) t.p.v. dierenarts</u>
AG10	Bloedmonsters	Bloedmonsters (voor dierziekte monitoringsprogramma's) (Salmonella, Blaasjesziekte, ziekte van Aujeszky) worden zoveel mogelijk in het slachthuis verzameld en niet bij varkens op het bedrijf getapt.	<u>Bloedmonsters voor specifieke onderzoeken die via de dierenartslopen of voor export vallen hier niet onder.</u> <u>Uitzonderingen zijn mogelijk bij bijvoorbeeld onderzoek bij jongere dieren of zeugen of dieren die in het buitenland worden geslacht.</u>	Controleer of in de administratie de analyses aanwezig zijn van het afgelopen 3 jaar waaruit duidelijk wordt of de bemonstering plaatsvindt in het slachthuis of op de boerderij. Voor cross-sectionals kan het nodig zijn op de boerderij te tappen.	<u>AH</u>
AG14	Ziekenboeg	<u>Er is een aparte ruimte voor zieke, zwakke en gewonde varkens aanwezig, de ziekenboeg.</u>		<u>Controleer of er een ziekenboeg aanwezig is.</u>	<u>HI</u>
AG11A	Ziekenboeg	<u>Er is een ziekenboeg (te creëren) voor zieke, zwakke en gewonde varkens die een capaciteit heeft van minimaal 1% van het totaal aantal aanwezige dierplaatsen op basis van zeugen, biggen en vleesvarkens. De ziekenboeg heeft een capaciteit van minimaal 1% van het totaal aantal aanwezige dierplaatsen.</u>	Naast zieke of gewonde varkens kan het ook nodig zijn een kwakkelend of zeer gestrest varken naar de ziekenboeg over te plaatsen als verblijven met andere dieren tot aanvullende welzijnsproblemen leidt, bijvoorbeeld als het varken niet in staat is te concurreren om voedsel.	Controleer of de capaciteit aan de voorwaarden voldoet.	<u>HI indien ziekenboeg <1% van de capaciteit heeft.</u>
AG11DB	<u>Klimaat</u> ziekenboeg	De ziekenboeg moet goed geventileerd, warm en droog zijn.		Controleer of de ziekenboeg goed geventileerd, warm en droog is.	<u>HI</u>
AG11AC.2	Dichte vloer <u>ziekenboeg</u>	De ziekenboeg moet voorzien zijn van een 40% dichte vloer, tenzij de dierenarts dit om veterinaire redenen ontraadt.	<u>Gaat verder dan IKB</u>	Controleer vloer ziekenboeg.	<u>HI</u>

Norm	Welzijnsaspect	Norm	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
AG11BD	Ingestrooide vloer <u>ziekenboeg</u>	De vloer van de ziekenboeg moet voorzien ingestrooid zijn van een- met bijvoorbeeld stro of zaagsel <u>ingestrooide vloer</u> . (Het dichte vloerdeel mag bestaan uit een rubbermat met daarop strooisel). Wanneer de dierenarts strooisel om veterinaire redenen ontraadt <u>mag dit achterwege worden gelaten, zaagsel</u> .	<u>Gaat verder dan IKB</u>	Controleer vloer ziekenboeg.	HI
AG11GE	Oogcontact <u>ziekenboeg</u>	Een varken in de ziekenboeg moet oogcontact kunnen maken met andere varkens.	<u>Gaat verder dan IKB -Wanneer de dierenarts contact met andere varkens om veterinaire redenen ontraadt mag dit achterwege worden gelaten.</u>	<u>Controleer ziekenboeg, Controleer of de varkens in de ziekenboeg oogcontact hebben met de andere varkens.</u>	HI
AG11EE	Reinigen ziekenboeg	De ziekenboeg moet zo geconstrueerd worden dat zij gemakkelijk tussen elke bezetting door schoongemaakt en gedesinfecteerd kan worden, en dat een eventueel dood dier gemakkelijk verwijderd kan worden met minimaal risico op contact met andere dieren.		Controleer ziekenboeg.	HI
AG11DG	Afvoer uitwerpselen ziekenboeg	Urine en mest van de ziekenboeg mogen niet in contact komen met andere dieren en moeten verwijderd worden op een manier die het risico op contact met andere dieren minimaliseert.	<u>Bijv. ziekenboeg aan het einde van de stal situeren zodat mest en urine niet langs andere hokken wordt afgevoerd.</u>	Controleer ziekenboeg.	HI
AG12	Euthanaseren ernstig <u>gewonde of zieke</u> dieren	Er is een in het bedrijfsgezondheidsplan beschreven beleid over wanneer en hoe ernstige zieke of gewonde dieren zonder uitzicht op herstel <u>"zorgvee"</u> te euthanaseren.		Controleer beleid en gezondheidsplan. Controleer of euthanasiebeleid in bedrijfsgezondheidsplan staat. Interview medewerkers en controleer aanwezigheid <u>van ernstig zieke of gewonde dieren zonder uitzicht op herstel.</u>	AH
AG12a	Euthanaseren ernstig <u>gewonde of zieke</u> dieren	<u>Ernstig gewonde of zieke dieren of zorgvee worden tijdig geëuthanaseerd. Euthanasie is gebaseerd op wetgeving en humane beginselen (het dier wordt elke vermijdbare vorm van pijn, spanning of lijden bespaard geen aanvullend lijden, ongemak of stress). De methode van euthanaseren moet gebaseerd zijn op wetgeving en humane beginselen die geen extra lijden of onvermijdelijke stress oplevert voor de dieren die moeten worden geëuthanaseerd. Ook euthanaseren met een schietmasker is toegestaan mits de gebruiker hiervoor een vergunning heeft.</u>	<u>Bij het doden van dieren en daarmee verband houdende activiteiten wordt ervoor gezorgd dat de dieren elke vermijdbare vorm van pijn, spanning of lijden wordt bespaard. Goedgekeurde humane dodingsmethode leiden in één keer tot de dood zonder aanvullend lijden, ongemak of stress bij het dier. Er wordt door de dierenarts beschreven (in het bedrijfsgezondheidsplan) op welke wijze ernstige gewonde en zieke dieren die wrak geworden zijn op het bedrijf zo snel mogelijk op een humane wijze kunnen worden geëuthanaseerd. Euthanaseren met een schietmasker is toegestaan mits de gebruiker hiervoor de benodigde vergunningen (opslag en het in het bezit hebben van de munitie) heeft.</u>	Controleer <u>of de dierenarts in het bedrijfsgezondheidsplan heeft beschreven op welke wijze ernstig gewonde of zieke dieren wrak geworden dieren zo snel mogelijk op een humane wijze kunnen worden geëuthanaseerd. Controleer de vergunning indien er schietmasker op het bedrijf wordt gebruikt/aanwezig is.</u>	AH
AG12b	<u>Euthanaseren van ernstig gewonde of zieke wrak-geworden dieren in noodsituaties</u>	<u>Er zijn afspraken met de dierenarts vastgelegd t.a.v. noodsituaties, en het, indien nodig, langskomen van de dierenarts om wrak-geworden, ernstig gewonde of zieke dieren te euthanaseren.</u>	<u>Deze afspraken worden vastgelegd in het bedrijfsgezondheidsplan of zijn een onderdeel van of bijlage bij de overeenkomst met de dierenarts.</u>	<u>Controleer of er in de overeenkomst met de dierenarts afspraken zijn vastgelegd over het, indien nodig (bijvoorbeeld bij noodsituaties), langskomen om ernstig gewonde of zieke dieren wrak-geworden-dieren te euthanaseren.</u>	AH
AG12c	<u>Oorzaken euthanaseren</u>	<u>Achterliggende oorzaken voor euthanaseren worden door de bedrijfseigen dierenarts geregistreerd.</u>	<u>Bijvoorbeeld in het bezoekersverslag.</u>	<u>Controleer of de achterliggende oorzaken voor euthanasie door de dierenarts worden geregistreerd.</u>	AH
AG12d	<u>Plan van aanpak structurele oorzaken euthanaseren</u>	<u>Voor structurele oorzaken voor euthanasie stelt de varkenshouder in overleg met de bedrijfseigen dierenarts, een plan van aanpak op waarmee deze oorzaken worden geminimaliseerd en het percentage geëuthanaseerde dieren kan worden gereduceerd.</u>		Controleer of er voor structurele achterliggende oorzaken voor euthanasie door de veehouder een plan van aanpak is opgesteld.	AH
AG12e	<u>Plan van aanpak structurele oorzaken euthanaseren jaar 2 en verder.</u>	<u>Als een jaar na opstellen van het plan van aanpak het bedrijf nog steeds geen reductie van het percentage geëuthanaseerde dieren heeft bereikt, dient een onafhankelijk veterinaire deskundige geraadpleegd te worden.</u>	<u>Een onafhankelijk veterinaire deskundige; - is niet verbonden aan de praktijk van de bedrijfseigen dierenarts - is, of staat onder leiding van, een geregistreerde Nederlandse/Europese veterinaire specialist/resident varkensgezondheidszorg (zie https://www.knmvd.nl/actueel/nieuws/item/10836953/Registers of http://ebvs.eu/) O.a. de varkensspecialisten van de Gezondheidsdienst voor Dieren of van de Faculteit Diergeneeskunde komen hiervoor in aanmerking.</u>	Controleer, indien het percentage geëuthanaseerde dieren op basis van het plan van aanpak niet is afgenomen, t.o.v. het jaar ervoor. Wanneer dit geval is controleren of een onafhankelijk veterinaire deskundige geraadpleegd is/wordt.	AH

Huisvesting

Norm	Welzijnsaspect	Norm	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
AH02_1	Hittestress	Hittestress moet worden voorkomen.	Dit kan <u>bijvoorbeeld</u> door onder warme weersomstandigheden de dieren voldoende gelegenheid te geven apart te gaan liggen, in combinatie met systemen van ventilatie of door verneveling van water.	Noteer de maatregelen die het bedrijf neemt om hittestress te voorkomen.	HI
AH03	Luchtkwaliteit	Het ventilatiesysteem handhaaft de lucht <u>kwaliteit verontreiniging</u> op een niveau zodat oog of neus irritatie bij de gehuisveste varkens en/of bij mensen tijdens inspectie worden voorkomen. <u>Bij niet naleving van dit voorschrift wordt een verbeterplan voor de luchtverontreiniging opgesteld in overleg met de bedrijfsseigen dierenarts en indien gewenst met nadere deskundigen (bijv. klimaatdeskundige).</u>	<u>Bij onvoldoende luchtkwaliteit wordt een verbeterplan voor de luchtkwaliteit opgesteld in overleg met de bedrijfsseigen dierenarts en indien gewenst met nadere deskundigen (bijv. klimaatdeskundige).</u>	Controleer ventilatiesysteem of verbeterplan. Ga na of er sprake is van oog of neus irritatie staand op humaan niveau en gehurkt op niveau van de varkens. <u>Controleer bij oog of neus irritaties bij de varkens of er een verbeterplan aanwezig is.</u>	AH d.w.z. als niet in orde dan verbeterplan insturen.
AH04	Luchtinhoud <u>per big</u>	Om het klimaat in de stal goed te kunnen beheersen <u>is moet</u> de inhoud van de stal minimaal 1,2 m ³ per big <u>en minimaal 2,4 m³ per vleesvarken</u> zijn. <u>Bij nieuw of verbouw na 01-01-2011, doch uiterlijk met ingang van 01-01-2025.</u>	<u>Om het klimaat in de stal goed te kunnen beheersen. In bestaande stallen met een kleinere inhoud wordt de ventilatie aangepast aan de minimale luchtverplaatsing voor ventilatie (vocht en ammoniak afvoer). In bestaande stallen met een kleinere luchtinhoud wordt de ventilatie aangepast om te zorgen dat er voldoende luchtverversing is, zodat de lucht niet te vochtig of te stoffig is of te veel ammoniak bevat, zonder dat dit tot tocht leidt. De luchtinhoud per big kan worden berekend door: de inhoud van de afdeling (lengte x hoogte x breedte) te delen door het aantal biggen. Bij plafondventilatie mag de ruimte boven het verdeelplafond meegerekend worden.</u>	Controleer luchtinhoud aan de hand van berekeningen van typen afdelingen zijn (m ² x en hoogte). Noteer inhoud (m ³) per big en vleesvarken. <u>Controleer of in bestaande stallen met een kleinere luchtinhoud de ventilatie is aangepast waarbij er voldoende luchtverversing is, zodat de lucht niet te vochtig of te stoffig is of te veel ammoniak bevat, zonder dat dit tot tocht leidt.</u>	HI. <u>Bij nieuw- en verbouw- (vanaf 1-1-2011):- uitsluiting</u>
AH04a	Luchtinhoud per vleesvarken	In bestaande stallen met een kleinere inhoud wordt de ventilatie aangepast aan de minimale luchtverplaatsing voor ventilatie (vocht en ammonia afvoer).			HI
AH05A_1	Licht	In ieder dierverblijf is een duidelijk dag- en nachtritme met minimaal 8 uur aaneengesloten donkerperiode en minimaal 8 uur aaneengesloten lichtperiode (daglicht of kunstlicht).	<u>De periode van 8 uur aaneengesloten lichtperiode mag niet worden toegepast tussen zonsondergang en -opgang.</u>	<u>Vraag hiernaar en controleer hetgeen wordt gezegd. Controleer of bedrijf werkt met dag- en nachtritme. Bijv. tijdschakelaar op de kunstverlichting, of daglichttoetreding, of vraag hiernaar bij de varkenshouder. Noteer gebruikte methode of antwoord varkenshouder.</u>	HI.
AH05B	Lichtsterkte	<u>Het licht in de stal, op dierhoogte, bedraagt minimaal 40 Lux.</u>	<u>Alle dieren moeten over een ruime oppervlak met voldoende licht kunnen beschikken. Schemering is te donker. Er wordt gebruik gemaakt van directe instraling door TL-verlichting of hieraan gelijkwaardige verlichting.</u>	<u>Meet met een Luxmeter of overal in de stal 40 Lux gehaald wordt op dierhoogte.</u>	HI
AH05C_1	Daglicht doorlatend oppervlak	<u>Het daglicht doorlatend oppervlak in muren en daken is minimaal 2% van het vloeroppervlak. Bij nieuw- en of verbouw- doch uiterlijk in 2025 is het daglicht doorlatend oppervlak in muren en daken minimaal 2% van het vloeroppervlak. Bij nieuw- en/of verbouw (van de buitenmuren of het dak) na 01-01-2011, doch uiterlijk 01-01-2025.</u>	<u>De daglicht doorlatende oppervlaktes bestaan bijvoorbeeld uit dakramen, zijvensters en/of lichtkokers. Daglichttoetreding via de zijwand: 2% van het vloeroppervlakte. Daglichttoetreding via het dak: delen door factor 2, oftewel 1% van het vloeroppervlakte. Daglichttoetreding via een daglichtkoker: delen door factor 4, oftewel 0,50% van het vloeroppervlakte. Dit voorschrift is ingegaan per 1-1-2011. Stallen nadien gebouwd of verbouwd zonder hieraan te voldoen worden uitgesloten.</u>	<u>Noteer of % daglicht doorlatende delen oppervlak aanwezig zijn en of deze de oppervlaktes (lichtplaten, ramen) daadwerkelijk daglicht doorlaten (bijv. of de oppervlaktes schoon zijn).</u>	HI <u>NVT indien bestaande stal. Stallen die na 1-1-2011 nieuw- of verbouwd zijn en niet voldoen worden uitgesloten. Dit voorschrift is ingegaan per 1-1-2011. Stallen nadien gebouwd- of verbouwd zonder hieraan te voldoen worden uitgesloten.</u>
AH06	Schuurgelegenheid	Er is permanent een schuurvoorziening aanwezig in ieder hok (m.u.v. zeugen in dek- en kraamstal).	Een schuurvoorziening kan <u>o.a.</u> bestaan uit: - een schuurpaal (bijv. een houten paal met een diameter van minimaal 15 cm), - een schuurborstel (bijv. de borstel van een bezem die bevestigd is aan een wand of paal), of - <u>een ruwe betonnen hokafscheiding.</u> <u>- een hoekijzer</u> <u>De materialen moeten op een goed bereikbare (voor alle leeftijden) plek worden gemonteerd.</u> <u>Niet afdoende is een betonnen muur of hokafscheiding.</u>	Controleer in minimaal 1 hok per diercategorie of er een schuurvoorziening is die aan de norm voldoet.	HI

Norm	Welzijnsaspect	Norm	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
AH07	Verrijkmateriaal	In ieder hok met varkens is verrijkmateriaal aanwezig.	<p><u>Zie de informatie folder over verrijkmateriaal op de website van Stichting Beter Leven keurmerk: beterleven.dierenbescherming.nl/zakelijk/</u></p> <p><u>Verrijkmateriaal dient varkens in staat te stellen hun essentiële behoeften te vervullen zonder dat dit ten koste gaat van hun gezondheid. :</u></p> <p><u>Voor dit doel dient het verrijkmateriaal veilig te zijn en de volgende karakteristieken te hebben:</u></p> <p><u>a. Eetbaar – zo dat varkens ze kunnen eten, bij-voerkeur met enig voedingsvoordeel (bijv. hout of kunststof heeft geen voedingsvoordeel en is dus niet 'eetbaar');</u></p> <p><u>b. Kauwbaar – zo dat varkens er op kunnen bijten;</u></p> <p><u>c. Onderzoekbaar – zo dat varkens ze kunnen onderzoeken;</u></p> <p><u>d. Manipuleerbaar – zo dat varkens hun plaats, voorkomen en structuur kunnen veranderen.</u></p> <p><u>Daarenboven moeten de materialen op een zodanige wijze verstrekt worden dat zij:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> <u>1. van blijvende interesse zijn, dat is te zeggen, ze moedigen het exploratiegedrag van varkens aan en worden regelmatig vervangen of aangevuld,</u> <u>2. toegankelijk zijn voor orale manipulatie,</u> <u>3. in voldoende hoeveelheid worden verstrekt,</u> <u>4. schoon en hygiënisch zijn.</u> <p><u>Enkel Bij los strooien van verrijkmateriaal (bijv. stro, luzerne) voldoet niet. Het dient dit verrijkmateriaal minimaal dagelijks te worden verversen en dient er daarnaast minimaal 1 vorm van permanent verrijkmateriaal te worden aangeboden dat aan de bovenstaande karakteristieken voldoet (bijvoorbeeld een touw).</u></p> <p><u>Verrijkmateriaal dat besmeurd/vervuld is geraakt met mest of urine voldoet niet. Het verrijkmateriaal voldoet aan minimaal 3 van de volgende 5 kenmerken:-</u></p> <p><u>Verrijkmateriaal dat permanent op de grond ligt en besmeurd/vervuld raakt met mest of urine voldoet niet.</u></p> <p><u>Enkel los strooien van verrijkmateriaal voldoet niet. Er dient daarnaast minimaal 1 vorm van permanent verrijkmateriaal te worden aangeboden (bijvoorbeeld een touw):</u></p> <ol style="list-style-type: none"> <u>3- eetbaar (veilig op te nemen met voedingswaarde);</u> <u>4- afbreekbaar (veilig stuk te maken) en-</u> <u>5- noviteit (minimaal wekelijks verversen/aanvullen of nieuw materiaal). Zie hiervoor bijlage 2.</u> <p><u>Als het verrijkmateriaal op de grond wordt aangeboden, dient het regelmatig (min. 1 of 2x per dag) verversen te worden-</u></p> <p><u>Als het verrijkmateriaal op de grond wordt aangeboden, dient het regelmatig (min. 1 of 2x per dag) verversen te worden-</u></p> <p><u>Verrijkmateriaal dat permanent op de grond ligt en besmeurd raakt voldoet niet.</u></p>	<p>Controleer in minimaal 4 hokken of verrijkmateriaal aanwezig is dat aan de norm voldoet.</p> <p>Voor karakteristiek 'Eetbaar' wordt er een overgangstermijn van 1 jaar gehanteerd.</p> <p>Bij verrijkmateriaal dat aangevuld/ververst moet worden: administratieve controle op aankoop navulling.</p>	<p>HI bij verdenking niet structureel gebruik of het niet in orde zijn van het materiaal.</p> <p><u>NVT 1e jaar na van kracht worden criterium, voor verrijkmateriaal dat alleen niet voldoet aan 'Eetbaar'.</u></p> <p>Schorsing bij ontbreken van materiaal.</p>

Norm	Welzijnsaspect	Norm	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
AH08_1	Stroverstreking voor groepen >40	In bestaande hokken van minstens 40 gelten of dragende zeugen, gespeende biggen of vleesvarkens wordt stro verstrekt. <u>Dan wel wordt afeidingsmateriaal aangeboden dat voorziet in vergelijkbare mate in de afeidingsbehoefte van het dier en door Animal Sciences Group is beoordeeld.</u> Het stro dient permanent beschikbaar te zijn.	<p><u>Naastr stro mag ook ander afeidingsmateriaal worden gebruikt, zoals bijvoorbeeld hooi of luzerne, mits dit materiaal Livestock Sciences van Wageningen Livestock Universiteit en Research heeft is beoordeeld dat het materiaal in vergelijkbare mate in de verrijkingbehoefte van het dier voorziet.</u></p> <p>Er wordt stro verstrekt op één van de volgende manieren, waarbij dit ook stroverstreking in de afscheiding van 2 groepen van 20 varkens mag zijn:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. een strospeelbak, op elke 40 varkens minstens één. Bestaande uit: een stroruif <u>laardappelmand</u> met <u>zonder</u> een opvangbak <u>voor gebruik van middellang tot lang stro en voorzien van kettingen en een houten balk (50cm lang en ongeveer 10cm diameter) horizontaal boven de opvangbak gehangen d.m.v. meerdere kettingen.</u> Twee zeugen, drie biggen of twee vleesvarkens kunnen tegelijkertijd uit de bak strootjes trekken. <u>Het stroverbruik van een dergelijke bak ligt op 10-20 gr/dier/dag.</u> De strospeelbak wordt minimaal wekelijks met stro bijgevuld; 2. een stroswing, op elke 40 varkens minstens één. Bestaande uit: een kunststofbuis die in een hokafscheiding gemonteerd is en in de richting van beide hokken kan 'slingeren'. De buis dient met stro gevuld te zijn en varkens kunnen dit al wroetend aan de onderkant van de buis verkrijgen. Door de kunststofbuis in hoogte te verstellen komt er makkelijker of moeilijker stro vrij uit de buis; 3. een automatisch stroverstrekkingsstelsel, een buis transportsysteem. Hiermee wordt dagelijks één of meerdere keren een kleine hoeveelheid stro verstrekt op de dichte vloer van het varkenshok. <u>Noteer wijze van stroverstreking.</u> <p><u>Een koker met een voorraad maïs of los stro is ook toegestaan mits aantoonbaar is dat er altijd een voorraad in de koker zit en dat het bedrijf een voorraad maïs/stro op het bedrijf heeft.</u></p> <p><u>Bij los strooien van verrijkingmateriaal (bijv. luzerne) dient dit verrijkingmateriaal minimaal dagelijks te worden ververst en dient er daarnaast minimaal 1 vorm van permanent verrijkingmateriaal te worden aangeboden (bijvoorbeeld een touw).</u></p>	Controleer hok op de eisen. <u>Noteer wijze van stroverstreking. Controleer bijv. op basis van aankoopbonen dat er stro of vergelijkbaar materiaal wordt verstrekt.</u>	Schorsing NVT indien bestaande stal- <u>HI</u>
AH11	Drinkwatermeter	<u>Elke afdeling heeft een eigen watermeter.</u> <u>Bij nieuw- en/of verbouw na 1 januari 2018, doch uiterlijk met ingang van 1 januari 2028.</u>		<u>Controleer of bij nieuwbouw of verbouw een watermeter geïnstalleerd is.</u>	AH NVT indien bestaande stal
Beren					
BE01.1	Hokuitvoering	<u>Het berenhok heeft een minimale oppervlakte van 6,0 m²</u> <u>Indien het hok ook gebruikt wordt om te dekken geldt een oppervlakenorm van 10,0 m².</u>		<u>Noteer de oppervlakte van het berenhok.</u>	Uitsluiting
Zeugen					
Z02	Uitval fokdieren	Uitval van fokdieren wordt geregistreerd. <u>Reden van uitval is van belang voor de gezondheidsanalyse.</u>	<u>Reden van uitval is van belang voor de gezondheidsanalyse.</u>	Controleer of dit geregistreerd wordt en op welke wijze. Een uitdraai van het managementprogramma of andere registratie is voldoende. Alleen op de zeugenkaart zonder verdere vastlegging is niet akkoord.	AH
Z03	<u>Poten en klauwen Monitoring klauwgezondheid</u>	<u>Er is op het bedrijf een beleid voor hoef/klauw management bij zeugen beschreven. De conditie van de poten en klauwen van minimaal 30 zeugen worden twee minimaal 1 keer per jaar geïnspecteerd op overmatige belasting, excessieve groei of infectie, met behulp van de gangscore en de klauwcheck.</u>	<u>Zie http://www.verantwoordeveehouderij.nl/show/Doe-de-Zeugenklauwen-Check.htm</u> <u>Bij 1 of meer scores van 3 of 4 in de klauwcheck worden er verbeteringen doorgevoerd en wordt de frequentie van monitoring verhoogd naar 2x per jaar. Totdat er geen scores van 3 of 4 in de klauwcheck meer zijn.</u>	<u>Controleer of in de administratie een door de dierenarts ondertekend gespreksverslag zit. Controleer of de varkenshouder de bevindingen van de halfjaarlijkse klauwcheck en gangscore heeft geregistreerd en noteer de data waarop het uitgevoerd is.</u> <u>Controleer of er bij 1 of meer scores van 3 of 4 in de klauwcheck de frequentie van monitoring is verhoogd van 1x per jaar naar 2x per jaar.</u>	AH

Norm	Welzijnsaspect	Norm	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
Z03a	Poten en klauwen <u>Monitoring klauwgezondheid</u>	<u>De uitkomsten van de gangscore en de klauwencheck worden minimaal jaarlijks 1 keer per jaar</u> . Het beleid m.b.t. hoef- en klauw wordt jaarlijks met de bedrijfsseigen dierenarts geëvalueerd om o.a. excessieve groei, <u>infecties en pijnlijk voortbewegen</u> te voorkomen (<u>in relatie tot infecties, pijnlijk voortbewegen</u>).		<u>Controleer of de resultaten uit de gangscore en klauwencheck met de dierenarts besproken worden. Noteer bevindingen. Controleer administratie. Noteer het UBN van de afnemende slachterijen. Noteer per afnemer of dit in het kader van Beter Leven kenmerk gebeurt.</u>	AH
Z04A.1	Staart fokdieren	Staarten mogen niet routinematig worden gecoupeerd. <u>Als er staarten gecoupeerd worden moet dit bij fokzeugen zo gebeuren dat biggen minimaal 5 cm staart behouden. Dit geeft een staartlengte van > 10cm bij volwassen zeugen.</u> Minimaal 95% van de dieren heeft een niet aangevreten staart. Als er gecoupeerd wordt maakt de varkenshouder met zijn bedrijfsseigen dierenarts een verbeterplan om de staarten langer te houden. Hierbij zijn tenminste de knelpunten en verbeterpunten gebruikt zoals beschreven in het eindrapport van de Werkgroep Krulstaart.	<u>Als of indien er vanwege welzijnsproblemen toch staarten moeten worden gecoupeerd worden dan moet dit bij fokzeugen zo gebeuren dat biggen minimaal 5 cm staart behouden. Dit geeft een staartlengte van > 10cm bij volwassen zeugen.</u> <u>Als er gecoupeerd wordt maakt de varkenshouder met zijn bedrijfsseigen dierenarts een verbeterplan om de staarten langer te houden. Bij het beoordelen van risico's op staartbijten dient in elk geval op de volgende zaken te worden gelet:</u> <u>a. Het verstrekte verrijkmateriaal;</u> <u>b. De reinheid van de varkens;</u> <u>c. Thermaal comfort en luchtkwaliteit;</u> <u>d. Gezondheidstoestand;</u> <u>e. Competitie om voedsel en ruimte;</u> <u>f. Het dieet.</u>	Controleer in minimaal 2 afdelingen of de staartlengte voldoet. Controleer of er een verbeterplan aanwezig is.	HI (bij nieuw koppel)
Z04B	<u>Staartbijten fokdieren</u>	<u>Minimaal 95% van de dieren heeft een niet aangevreten staart.</u>		<u>Controleer in minimaal 2 afdelingen of minimaal 95% van de dieren een niet aangevreten staart heeft.</u>	HI
Z05	Dekstal	Een gelt of zeug mag individueel gehouden worden vanaf: <u>1. één week voor het berekende tijdstip van werpen tot het tijdstip van het werpen.</u> <u>2. het spenen tot en met 4 dagen na de dag van natuurlijke dekking of kunstmatige inseminatie (KI).</u>	<u>NVT Als het bedrijf via een schriftelijke bevestiging kan aantonen dat ze in het door de overheid opgezette begeleidingstraject zitten, mogen zeugen tot en met maximaal 28 dagen na de dag van inseminatie individueel gehouden worden omdat bij het in groep zetten van de zeugen 4 dagen na inseminatie problemen ondervindt. De begeleiding is er op gericht om groepshuisvesting na 4 dagen op een verantwoorde manier mogelijk te maken.</u> <u>Na afloop van dit begeleidingstraject dient het bedrijf alsnog te voldoen.</u>	Controleer hoe lang de zeugen in de dekstal verblijven en noteer maximaal aantal dagen. <u>Wanneer het bedrijf deelneemt aan het door de overheid opgezette begeleidingstraject controleer of hier een schriftelijke bevestiging van is. Na afloop van het begeleidingstraject dient het bedrijf alsnog te voldoen.</u>	HI <u>Bij deelname aan het door de overheid opgezette begeleidingstraject en schriftelijk bewijs, deelname ontbreekt: AH. Wordt schriftelijk bewijs van deelname niet overlegd dan HI</u>
Z06	Dekgroepen	Bij het samenvoegen van dieren tijdens het spenen / dekken worden er <u>gelet op extra controles uitgevoerd om agressieve dieren en/of gewonde/gestreste dieren tijdig te identificeren. Er wordt bij de toevoeging aan de groep extra controle gedaan op meerdere momenten gedurende de eerste tijd na samenvoegen. Agressieve dieren worden begeleid en in uiterste nood apart gezet.</u>	<u>Nieuwe dieren (gelten en te werps zeugen) worden in een aparte groep gezet. Bij groepen > 100 dieren is dit niet nodig, omdat de agressie door de groepsgrootte vermindert.</u> <u>Er wordt bij het toevoegen van dieren aan een groep op meerdere momenten een extra controle uitgevoerd de eerste dagen na samenvoeging.</u> <u>Agressieve dieren worden begeleid en in uiterste nood apart gezet.</u> <u>Gewonde/gestreste dieren worden genoteerd en met de dierenarts besproken en indien nodig naar de ziekenboeg overgeplaatst als verblijven met andere dieren tot aanvullende welzijnsproblemen leidt, bijvoorbeeld als het varken niet in staat is te concurreren om voedsel.</u>	Controleer of er stabiele groepen aanwezig zijn, of dat er sprake is van agressieve, <u>gewonde of gestreste</u> dieren in de groep.	AH
Z08.1	Oppervlakte per zeug	Het oppervlak is min. 2,25 m ² per zeug, waarvan min. 1,3 m ² dicht als ligruimte. <u>Bij een groepsgrootte van 40 of meer dieren mag het oppervlak per dier 10% verminderd worden.</u>	<u>Bij een groepsgrootte van 40 of meer dieren mag het oppervlak per dier 10% verminderd worden.</u>	Controleer oppervlakte per zeug en noteer deze. Bij twijfel over beschikbare oppervlakte ruimte opmeten.	Schorsing

Norm	Welzijnsaspect	Norm	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
Z09_1	Groepshuisvesting systeem	<u>De zeugen liggen in zijn</u> -groepen van 20 of meer <u>verplicht</u> . Bij nieuw- en/of verbouw na 01-01-2011, doch uiterlijk met ingang van 01-01-2025		Noteer aantal zeugen per groep en datum (nieuw- en/of ver-)bouw stal.	AH NVT indien bestaande stal. <u>Stallen die na 1-1-2011 nieuw- of verbouwd zijn en niet voldoen worden uitgesloten.</u> (Dit voorschrift is ingegaan per 1-1-2011. Stallen nadien gebouwd of verbouwd die niet voldoen worden uitgesloten).
Z10	Uitfaseren voerligboxen <u>en met uitloop.</u> (nieuw- en verbouw)	Er wordt geen gebruik meer gemaakt van <u>groepshuisvesting in voerligboxen met uitloop</u> . Bij nieuw- en/of verbouw <u>na 01-01-2011</u> , doch uiterlijk met ingang van <u>01-01-2025</u>		Controleer bij nieuw- en/of verbouw of er voerligboxen aanwezig zijn.	AH NVT indien bestaande stal. Stallen die na 1-1-2011 nieuw- of verbouwd zijn en niet voldoen worden uitgesloten. (Dit voorschrift is ingegaan per 1-1-2011. Stallen nadien gebouwd of verbouwd die niet voldoen worden uitgesloten).
Z11	Bestaande stal met voerligboxen <u>met uitloop</u>	<u>Wanneer het bedrijf nog gebruikt maakt van Zolang</u> voerligboxen met uitloop <u>nog gebruikt worden</u> moet achter de box min. 2 meter vrije ruimte zijn <u>en mogen de boxen rond het voeren nooit langer dan 2 uur afgesloten worden.</u> Er moet <u>er voldoende ruimte achter de voerligbox zijn</u> , zodat de zeug normaal uit de box kan komen en zich kan omdraaien.		Meet vrije ruimte achter 5% van de ligboxen, eventueel op verschillende plaatsen, en noteer deze.	Schorsing
Z11a	(bestaande stal) <u>Bestaande stal met voerligboxen met uitloop</u>	<u>Wanneer het bedrijf nog gebruikt maakt van Zolang</u> voerligboxen met uitloop nog gebruikt worden mogen de voerligboxen rond het voeren <u>nooit langer dan</u> max. 2 uur afgesloten worden.		Controleer dit door de tijd van het voeren naast de gesloten boxen te leggen <u>(voornamelijk bij schaduwcontrole)</u>	HI
Z12	Vloeruitvoering	<u>De vloer is voor minstens 40% dicht.</u>		<u>Meet het % dichte vloer steekproefsgewijs en noteer % dichte vloer.</u>	HI
Z13	Mestplaats <u>zeugen</u>	<u>De mestplaats moet zo uitgevoerd zijn dat deze de zeugen voldoende grip geeft, bijvoorbeeld bestaat uit geprofileerd metaal of betonrooster.</u> Bij nieuw- en/of verbouw na 01-01-2011, doch uiterlijk met ingang van 01-01-2025, bestaat de mestplaats uit: - een <u>dichte vloer met gierafvoer, gietijzeren roosters, betonrooster</u> (die bij aanschaf voldoet aan een stroefheid van 63 Leroux of FSC2000 waarde 0,60), of - een <u>dichte vloer</u> ingestrooid <u>met stro of vergelijkbaar strooisel.</u> <u>mestruimte.</u>		Controleer materiaal mestplaats. Noteer materiaal mestplaats en bij nieuw- of verbouw aantal Leroux of FSC2000 <u>waarde bij aanschaf</u> (uit certificaat bij vloer te halen).	AH NVT indien bestaande stal. <u>Dit voorschrift is ingegaan per 1-1-2011.</u> Stallen die <u>na 01-01-2011 nieuw- of verbouwd zijn</u> <u>dien gebouwd of verbouwd die en</u> niet voldoen worden uitgesloten.
Z14	Voerverstrekking <u>via een trog</u>	<u>Als de voerverstrekking bij guste en dragende zeugen niet individueel is tegelijkertijd worden gevoerd via een trog,</u> worden de dieren bij vreten beschermd door tussenschotjes <u>in boven de trog.</u>	Dit om het opeten van elkaars portie voer zoveel mogelijk te voorkomen. <u>Er mag een trogverdelers zijn die maximaal tot net achter de schouder van een volwassen zeug loopt.</u>	Bij trogvoeding, controleer op aanwezigheid van tussenschotjes. Noteer of voldaan wordt.	AH, bij 2e constatering HI
Z15_1	Troglengte	<u>Bij voeding via de trog is de vreetbreedte minimaal 30 cm per zeug.</u> <u>Voer wordt zo aangeboden dat alle zeugen tegelijk kunnen eten.</u> <u>De lengte van de rechte trog bedraagt ten minste 0,30 m.</u>	<u>Bij trogvoeding wordt voer zo aangeboden dat alle zeugen tegelijkertijd kunnen eten.</u>	Meet de troglengte en controleer steekproefsgewijs in de stal bij twijfel. N.v.t. bij individuele of <i>ad libitum</i> voeding.	AH, bij 2e constatering HI

Norm	Welzijnsaspect	Norm	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
Z16.1	<u>Aantal vreetplaatsen individuele of ad libitum voeding</u>	<u>Bij een voersysteem waarbij individueel of ad libitum wordt gevoerd, is er minstens één vreetplaats per 12 dieren.</u>	<u>NVT bij voerstations.</u>	<u>Controleer of er 1 vreetplaats per 12 dieren aanwezig is. Noteer afwijkingen. NVT bij voerstations.</u>	<u>HI</u>
Z17.1	<u>Vreetbreedte individuele of ad libitum voeding</u>	<u>Bij individuele of ad libitum voeding dient de vreetplaats minimaal 30 cm breed te zijn.</u>		<u>Controleer of de breedte van de vreetplaats voldoet. Noteer afwijkingen.</u>	<u>HI</u>
Z18.1	<u>Aantal drinkplaatsen</u>	<u>Er is minimaal 1 drinkplaats per 12 zeugen. Bij met brij gevoerde zeugen kan worden volstaan met 1 drinknippel per 24 zeugen.</u>		<u>Controleer het aantal zeugen per drinkplaats.</u>	<u>HI</u>
Z19	<u>Ruwvoer</u>	<u>Om hongergevoel tegen te gaan krijgen de zeugen ad libitum; - voer met een hoog v-NSP gehalte, of - ruwvoer als stro of hooi</u>		<u>Controleer op de aankoopbonnen of vezelrijkvoer of ruwvoer is aangekocht. Controleer in de stal of het verstrekt is. Noteer type vezelrijk voer.</u>	<u>Schorsing</u>
Kraamstal					
K02.1	Oppervlak	Het oppervlak van een kraamhok <u>bedraagt is</u> minimaal 3,8 m ² , waarbij de zeug <u>is mag worden</u> ingesloten <u>om doodliggen van biggen tegen te gaan.</u>		Meet van ieder type kraamhok van 1 hok de oppervlakte.	Schorsing
K03.1	Ligplaats kraamzeug	Als de ligplaats volledig uit rooster bestaat moet deze, <u>ter verhoging van het ligcomfort (verkoeling)</u> , bestaan uit <u>bijvoorbeeld</u> : - gecoat metaal of - speciaal voor dit doeleinde gegoten metaal of - hard kunststof.		Controleer vloermateriaal. Noteer vloermateriaal ligplaats kraamzeug.	HI
K04	Mestplaats zeug	<u>Geprofileerde metaalroosters zijn toegestaan. Bij nieuw- en verbouw moet gekozen worden voor gietijzeren roosters of een dichte betonvloer die bij aanleg 63 Leroux zijn.</u>		<u>Controleer mestplaats. Noteer datum- nieuw- en/of verbouw- en materiaal- mestplaats.</u>	<u>AH</u> <u>NVT indien bestaande stal-</u> <u>(Dit voorschrift is ingegaan per 1-1-2011- Stallen nadien gebouwd- of verbouwd die niet- voldoen worden- uitgesloten).</u>
K05.1	Nestbouw materiaal	In de kraamstal wordt minimaal 48 uur voor de verwachte werpdatum nestbouw materiaal aangeboden aan de kraamzeug.	Het nestbouw materiaal kan bestaan uit stro, een jute zak, of vergelijkbaar materiaal. Een jute zak zit vast aan de hokafscheiding binnen bereik van de zeug (op vloerniveau bij kop van de zeug). Losse materialen (bijv. los zaagsel op de vloer) en erg harde materialen (bijv. hout) voldoen niet als nestbouw materiaal	Controleer het nestbouw-materiaal en de aanwezigheid ervan in tenminste 4 kraamhokken. Voer tevens een administratieve controle uit op de aankoop van het nestbouw materiaal.	HI
K06	<u>Werpruimte</u>	<u>Wanneer de zeug vaststaat bij het werpen dient er achter de zeug minimaal 30 cm ruimte te zijn om de biggen te werpen.</u>		<u>Meet en noteer aanwezige werpruimte achter de zeug.</u>	<u>Waarschuwing</u>
K07.1	<u>Afleidings- Verrijkingmateriaal zeug in kraamstal</u>	De zeug krijgt in het kraamhok uiterlijk één dag na afbiggen <u>verrijkingmateriaal aangeboden, een stevig touw aangeboden dat ze geleidelijk kapot kan maken. Dan wel er wordt- afleidingsmateriaal aangeboden dat volgens de Animal- Sciences-Group in gelijke mate in afleiding voorziet.</u>	<u>Voor een beschrijving waar verrijkingmateriaal aan moet voldoen, zie criterium AH07. Er wordt bijvoorbeeld een stevig touw gebruikt zonder schadelijke componenten (bijvoorbeeld katoen of sisal) met lengte van ongeveer 40 cm en diameter van ongeveer 1 cm dat de zeug geleidelijk kapot kan maken. Touw hangt is minimaal op schouderhoogte bevestigd en ongeveer 20cm uit de muur of hokafscheiding. Touw wordt regelmatig verlengt, afhankelijk van consumptie.</u>	Controleer afleidings verrijkingmateriaal. Noteer type verrijkingmateriaal.	HI
K08	Biggenest	Alle zogende biggen van één toom hebben samen een afgeschermd ligplaats/ <u>biggenest</u> van 0,6m ²		Controleer biggenest op m ² ligplaats. Noteer afwijkingen.	HI
K08a	Vloer biggenest	De vloer van de afgeschermd ligplaats/ <u>biggenest</u> is dicht.		Controleer of de vloer van het biggenest dicht is. Noteer afwijkingen.	HI
K08b	<u>Biggenlamp in Verwarming biggenest</u>	<u>Boven in de afgeschermd ligplaats/<u>biggenest</u> hangt dient verwarmd te kunnen worden door:</u> <u>1. een biggenlamp en/of</u> <u>2. vloerverwarming</u>	<u>Alleen van toepassing indien er geen vloerverwarming is (K08c)</u> <u>De temperatuur in het biggenest wordt hiermee afgestemd op de actuele behoefte van de aanwezige biggen.</u>	Controleer biggenest op aanwezigheid <u>biggenlamp verwarming</u> . Noteer <u>afwijkingen type verwarming</u> .	HI
K08c	<u>vloerverwarming biggenest</u>	In de afgeschermd ligplaats <u>voor de biggen</u> is vloerverwarming aanwezig.	<u>Alleen van toepassing indien er geen biggenlamp is (K08b)</u>	Controleer biggenest op aanwezigheid <u>vloerverwarming</u> . Noteer <u>afwijkingen</u> .	<u>HI</u>

Norm	Welzijnsaspect	Norm	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
K09A_1	Overleggen biggen	Het routinematig overleggen van biggen is niet toegestaan. Biggen overleggen is niet toegestaan. Om versleping van ziekten te voorkomen mogen biggen alleen binnen de afdeling tot de 3e dag na geboorte worden overgelegd. Dit moet geen routine zijn en daarom onder de 10% blijven.	<u>In principe zoekt elke zeug haar eigen biggen. Om de versleping van dierziekten te voorkomen is het overleggen van biggen tussen afdelingen niet toegestaan.</u> <u>Het overleggen van biggen binnen de afdeling mag daarom geen routine zijn en is enkel toegestaan:</u> <u>- binnen dezelfde afdeling leeftijdsgroep (biggen)</u> <u>- tot en met een leeftijd van de 3e dag na geboorte</u> <u>- het percentage overgelegde biggen binnen één afdeling leeftijdsgroep (biggen) onder de 10% blijft.</u>	Controleer hokkaarten om onregelmatigheden m.b.t. overleggen te controleren. Noteer onregelmatigheden.	>10% van de biggen na 3 dagen overgelegd- waarschuwing HI
K09B_1	Kunstmatic zogen	Kunstmatic zogen (bijv. middels een kunstzeug of rescue deck) is niet toegestaan, mag alleen in uiterste nood, tijdelijk in overleg met de bedrijfsseigen dierenarts met maatregelen om het gebruik weer overbodig te maken.	<u>Kunstmatic zogen (bijv. middels een kunstzeug of rescue deck) is alleen toegestaan:</u> <u>- in uiterste nood,</u> <u>- tijdelijk,</u> <u>- in overleg met de bedrijfsseigen dierenarts, en</u> <u>- mits er maatregelen worden genomen om het gebruik weer overbodig te maken.</u>	Controleer bij houder of overleg met de dierenarts heeft plaatsgevonden en maatregelen genomen worden om het gebruik overbodig te maken.	AH
K10_1	Speelruimte biggen. Bij nieuw en verbouw	Bij nieuw en verbouw moeten Biggen in het kraamhok kunnen ongehinderd helemaal rond, langs de kanten, kunnen lopen (geen dede hoeken). <u>Bij nieuw- en/of verbouw na 01-01-2011, doch uiterlijk met ingang van 01-01-2025,</u>	Dit om meer speelruimte te hebben en voor het aanleren van normaal gedrag. <u>Dit geldt niet voor een apart biggenest dat geen deel uitmaakt van het kraamhok.</u>	N.v.t. bij bestaande stallen. Bij nieuw- en/of verbouw: controleer of biggen kraamhok volledig rond kunnen lopen.	HI NVT indien bestaande stal. Stallen die na 1-1-2011 nieuw- of verbouwd zijn en niet voldoen worden uitgesloten. (Dit voorschrift is ingegaan per 1-1-2011. Stallen nadien gebouwd of verbouwd die niet voldoen worden uitgesloten).
K11	Vast voer	De zogende biggen krijgen <u>uiterlijk</u> vanaf <u>een leeftijd van 14 dagen</u> 2 weken enig vast voer of een papje.	Dit om aan vast voer te wennen en speenshock tegen te gaan.	Controleer of biggen vanaf 2 weken en ouder vast voer verstrekt krijgen door middel van het controleren van Controleer de voorraad en facturen.	HI
K12_1	Spenen	De biggen worden gespeend op een gemiddelde leeftijd van 25 dagen. Individuele biggen worden niet eerder dan op 23 dagen <u>leeftijd</u> gespeend. zodat de gemiddelde zoogperiode 4 weken is.		Controleer en noteer de speenleeftijd en speendatum en verplaatsing van de zeug a.d.h.v. minstens 5 steekproeven (zeugenkaarten in de stal en uitdraai managementsysteem).	HI
Biggen					
BLKB01_1	Oppervlakte per big	Het minimale hokoppervlakte per big bedraagt gemiddeld 0,4 m2 per bedrijf en geen enkele, individuele big heeft minder dan 0,36 m2 oppervlakte. Bij een groepsgrootte van 40 of meer dieren mag de oppervlakte per dier 10% minder zijn.	<u>De minimale hokoppervlakte geldt vanaf opzet tot verplaatsing naar een vleesvarkensstal.</u> <u>Bij een groepsgrootte van 40 of meer dieren mag de oppervlakte per dier 10% minder zijn.</u> <u>Met de hokadministratie en de hokafmetingen kan het oppervlakte per dier worden bepaald.</u>	Controleer oppervlakte per dier aan de hand van hokadministratie en hokafmeting. Noteer oppervlakte per big bij opzet. Controleer bouwjaar stal en of deze verbouwd of herbouwd is. Zo ja, noteer data.	HI
BLKB02_1	Vloeruitvoering	Bij nieuw en/of verbouw na 01-01-2011, doch uiterlijk met ingang van 01-01-2025, is de vloer De vloer voor gespeende biggen is voor 40% dicht, en is het dicht vloerdeel ingestrooid of voorzien van vloerverwarming. De regelgeving laat huisvesting van gespeende biggen op een volledige roostervloer toe. <u>Bij nieuw- en/of verbouw na 01-01-2011, doch uiterlijk met ingang van 01-01-2025,</u>	<u>De regelgeving laat huisvesting van gespeende biggen op een volledige roostervloer toe.</u> <u>De mestplaats van de biggen mag bestaan uit glad afgewerkte metaalroosters.</u>	NVT voor bestaande stallen. Voor nieuw- en/of verbouw: controleer of 40% van de vloer dicht is en deze ingestrooid, dan wel verwarmd is.	AH NVT indien bestaande stal. Stallen die na 1-1-2011 nieuw- of verbouwd zijn en niet voldoen worden uitgesloten. (Dit voorschrift is ingegaan per 1-1-2011. Stallen nadien gebouwd of verbouwd die niet voldoen worden uitgesloten).

Norm	Welzijnsaspect	Norm	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
BLKB02a.1	Vloeruitvoering	<p>Bij nieuw- en verbouw, doch uiterlijk met ingang van 2025, is het dichte vloerdeel. Het dichte vloerdeel bij gespeende biggen is ingestrooid of voorzien van vloerverwarming.</p> <p><u>Bij nieuw- en/of verbouw na 01-01-2011, doch uiterlijk met ingang van 01-01-2025.</u></p>		<p><u>NVT voor bestaande stallen.</u></p> <p><u>Voor nieuw- of verbouw: controleer of de dichte vloer ingestrooid, dan wel verwarmd is.</u> -Controleer vloeruitvoering</p>	<p>AH</p> <p>NVT indien bestaande stal.</p> <p>Stallen die na 1-1-2011 nieuw- of verbouwd zijn en niet voldoen worden uitgesloten. (Dit voorschrift is ingegaan per 1-1-2011. Stallen nadien gebouwd of verbouwd die niet voldoen worden uitgesloten).</p>
B032b	Mestplaats biggen	<p>De mestplaats van de biggen bestaat uit hard kunststof rooster, of uit geplastificeerd rooster.</p> <p>Bij nieuw- en/of verbouw na 01-01-2011, doch uiterlijk met ingang van 01-01-2025 hard kunststof rooster, of uit geplastificeerd rooster.</p> <p><u>De mestplaats moet zo uitgevoerd zijn dat deze de biggen voldoende grip geeft. De mestplaats bestaat bijvoorbeeld uit hard kunststof rooster, geplastificeerd rooster, geprofileerd metaal of betonrooster.</u></p> <p><u>Bij nieuw- en/of verbouw na 01-01-2011, doch uiterlijk met ingang van 01-01-2025, bestaat de mestplaats uit:</u> <u>- een dichte vloer met gierafvoer, hard kunststof rooster, geplastificeerd rooster, gietliizeren roosters, betonrooster (die bij aanschaf voldoet aan een stroefheid van 63 Leroux of FSC2000 waarde 0,60), of</u> <u>- een ingestrooide mestruimte.</u></p>		<p><u>Noteer type materiaal van het mestrooster.</u></p>	<p>HI</p>
BLKB04.1	Vreetbreedte trogvoeding	<p>Bij maaktijdvoeding via een trog is de vreetbreedte <u>minimaal</u> 18 cm per big.</p>	<p><u>Bij trogvoeding wordt voer zo aangeboden dat alle biggen tegelijkertijd kunnen eten.</u></p>	<p>Controleer en noteer voederbreedte per big.</p>	<p>HI</p>
BLKB04a	<u>Aantal vreetplaatsen bij individuele of ad libitum voeding</u>	<p>Bij individuele of <i>ad libitum</i> voorraadvoeding is er minimaal 1 vreetplaats per 8 biggen.</p>		<p>Controleer en noteer aantal biggen per vreetplaats.</p>	<p>HI</p>
B04b.1	<u>Vreetbreedte bij individuele of ad libitum voeding</u>	<p><u>Bij individuele of ad libitum voeding is de vreetbreedte 18 cm per vreetplaats.</u></p>		<p><u>Controleer en noteer vreetbreedte per big.</u></p>	<p>HI</p>
BLKB04bc	Aantal drinkplaatsen	<p>Er is minimaal 1 drinkplaats per 12 biggen.</p> <p><u>Bij met brij gevoerde biggen kan worden volstaan met 1 drinkplaatsnippel per 24 biggen</u></p>		<p>Controleer het aantal biggen per drinkplaats.</p>	<p>HI</p>

Norm	Welzijnsaspect	Norm	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
BLKB05_1	Staart couperen	Staarten mogen niet routinematig worden gecoupeerd. Indien staarten worden gecoupeerd: <u>1.</u> is er toestemming van de bedrijfseigen dierenarts om dit te doen, <u>2.</u> is de veterinaire noodzaak beschreven <u>en vastgelegd door de bedrijfseigen dierenarts en wordt dit tenminste elk kwartaal herzien.</u> <u>3.</u> wordt het couperen uitgevoerd door een voldoende competent en getraind persoon binnen 72 uur na geboorte, <u>4.</u> Als er staarten gecoupeerd worden moet dit zo gebeuren dat de biggen minimaal 2,5 cm staart behouden- <u>Dit geeft zodat er bij volwassen dieren een staartlengte van >5cm is, en</u> <u>5.</u> Als er gecoupeerd wordt <u>maakt heeft</u> de varkenshouder met zijn bedrijfseigen dierenarts een verbeterplan <u>opgesteld om de staarten langer te houden. Hierbij dient in elk geval gekeken te worden naar de risicofactoren zoals in criterium AM05. 'Tegengaan staartbiten' genoemd.</u> Hierbij zijn tenminste de knelpunten en verbeterpunten gebruikt zoals beschreven in het eindrapport van de Werkgroep Krulstaart		Controleer staarten. <u>Indien er wordt gecoupeerd controleer of er aan de randvoorwaarden wordt voldaan.</u> Controleer in minimaal 2 afdelingen of de staartlengte voldoet. Controleer of er een verbeterplan is dat aan de criteria voldoet.	HI (bij nieuw koppel)
BLKB06_1	<u>Verbod op castratie van beerbiggen</u>	<u>Castratie van biggen is verboden. Er zijn geen gecasteerde biggen op het bedrijf aanwezig.</u>	<u>Tot 1 januari 2018 geldt. Voor nieuwe deelnemers geldt dat er na de ingangscntrole op het bedrijf geen biggen meer mogen worden gecasteerd, alleen de biggen die vóór de BLk ingangscntrole op het bedrijf zijn gecasteerd mogen op het bedrijf aanwezig zijn en onder het Beter Leven keurmerk worden afgeleverd.</u> <u>Vanaf 1 januari 2018 mogen er bij een ingangscntrole op het bedrijf geen gecasteerde varkens meer aanwezig zijn.</u>	Controleer steekproefsgewijs (minimaal twee afdelingen met kraamhokken) of er geen gecasteerde biggen meer op het bedrijf zijn (betreft biggen die na de ingangscntrole zijn geboren).	Uitsluiting
BLKB07	<u>Verbod op tandjes inkorten-knippen</u>	<u>Het knippen van tanden knippen of slijpen bij pasgeboren biggen is niet toegestaan, tenzij de tandjes geslepen (niet geknipt) worden op grond van een advies van de bedrijfseigen dierenarts. De werkwijze en het advies van de bedrijfseigen dierenarts worden tenminste elk kwartaal herzien.</u>		<u>Controleer hoektanden.</u> Controleer steekproefsgewijs in verschillende afdelingen (minimaal twee kraamhokken per afdeling) bij een aantal zuigende biggen of de hoektanden intact zijn. Als ze ingekort zijn <u>controleer of de tanden zijn geslepen en niet geknipt, ga dan na of er een advies van de bedrijfseigen dierenarts is en of dit elk kwartaal wordt herzien.</u>	AH
B08	<u>Tandjes slijpen</u>	<u>Er wordt niet routinematig tanden geslepen bij pasgeboren biggetjes.</u>	<u>Indien tanden bij pasgeboren biggen worden geslepen:</u> <u>1. is er toestemming van de bedrijfseigen dierenarts om dit te doen en</u> <u>2. is de veterinaire noodzaak beschreven en vastgelegd in een attest van de bedrijfseigen dierenarts.</u>	<u>Controleer steekproefsgewijs verschillende kraamafdelingen (minimaal twee kraamhokken per afdeling) bij een aantal zuigende biggen per hok of de hoektanden intact zijn. Als ze ingekort zijn controleer of:</u> <u>- er een advies van de bedrijfseigen dierenarts is en</u> <u>- of dit elk kwartaal wordt herzien.</u>	AH
B08A	<u>Plan van aanpak beëindigen tanden slijpen</u>	<u>Als er in verband met problemen tandjes worden geslepen dient er een plan van aanpak aanwezig te zijn, op basis waarvan de problemen binnen een jaar (bij de volgende controle) worden verholpen en er weer met het tandenslijpen is gestopt. Dit plan is opgesteld in overleg met de veevoedadviseur en indien nodig de bedrijfseigen dierenarts.</u>	<u>Als er problemen zijn van verwonding van de zeug door scherpe tandjes dan moet de oorzaak hiervan worden aangepakt. Bijvoorbeeld door het in overleg met de veevoedadviseur verbeteren van de voeding van de zeug zodat ze voldoende, goede melk geeft.</u> <u>NVT indien tanden niet geslepen worden.</u>	<u>Indien er bij biggen tanden zijn ingekort, controleer of er een plan van aanpak is om het tanden slijpen te beëindigen</u>	AH
Vleesvarkens					
V01A	Stabiele groepen	Vleesvarkens worden in stabiele groepen gehouden en <u>dus na opleg</u> niet <u>meer</u> met onbekende dieren gemengd.	Er wordt gewerkt met stabiele groepen vleesvarkens, groepen vleesvarkens worden na opleg niet meer en niet gemengd met onbekende/nieuwe dieren.	Controleer stabiliteit of na opleg groepen onbekende varkens niet worden gemengd.	Schorsing

Norm	Welzijnsaspect	Norm	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
V01B	Stabiele groepen	Bij nieuw- en verbouw, doch uiterlijk met ingang van 2025 Vleesvarkens worden in groepen van minimaal 20 vleesvarkens gehouden- verplicht. Bij nieuw- en/of verbouw na 01-01-2011, doch uiterlijk met ingang van 01-01-2025.	Op die manier wordt het makkelijker voor het varken om een lig-, activiteiten-, vreet- en mestruimte te onderscheiden.	NVT bij bestaande bouw. Bij nieuw- en/of verbouw: Controleer bij 10% van de vleesvarken groepen of deze uit minimaal 20 vleesvarkens bestaat.	Schorsing NVT indien bestaande stal. Stallen na 1-1-2011 nieuw- en/of verbouwd die niet voldoen worden uitgesloten. (Dit voorschrift is ingegaan per 1-1-2011. Stallen nadien gebouwd of verbouwd die niet voldoen worden uitgesloten).
V02_1	Oppervlakte per vleesvarken	Het minimale hokoppervlak per vleesvarkensbedrijf bedraagt gemiddeld 1,00 m ² per bedrijf vleesvarken. Geen enkel varken heeft minder dan 0,95 m ² oppervlak beschikbaar. Bij een-groeps-grootte van 40 of meer dieren mag de oppervlakte per dier 10% minder zijn.	De minimale hokoppervlakte geldt vanaf opzet tot slacht. Bij een groeps-grootte van 40 of meer dieren mag de oppervlakte per dier 10% minder zijn. Gemiddeld 1 m2 per dier en geen enkel dier op minder dan 0,95 m2 wordt dan: Gemiddeld 0,9 m2 per dier en geen enkel dier op minder dan 0,85m2.	Controleer oppervlakte per dier aan de hand van hokadministratie en hokafmeting.	HI
V03A_1	Dichte vloer Vloeruitvoering	De vloer is voor minstens 40% dicht. Bij nieuw- en verbouw, doch uiterlijk met ingang van 2025 wordt de vloer ingestrooid of is voorzien van vloerverwarming- VS05.02	Een aaneengesloten stuk vloer waarop minimaal 1 varken volledig, uitgestrekt kan liggen, geldt als dichte vloer. Dichte vloer is een vloer of een gedeelte daarvan, die is voorzien van gierdoorlatende openingen, wordt als dicht beschouwd indien: a. het totaal aan gierdoorlatende openingen niet meer bedraagt dan 5% van de totale oppervlakte van het dichte deel van de vloer, en b. de breedte van gierdoorlatende spleten ten hoogste 10 mm en de doorsnede van ronde gierdoorlatende openingen ten hoogste 20 mm bedraagt. Bijvoorbeeld het zgn. 'Duitse Welzijnsrooster' en wafelroosters voldoen niet aan de eis van een dichte vloer.	Controleer of 40% van het vloeroppervlak dicht is. Noteer afwijkingen.	HI
V03B.1	Vloer-uitvoering-	De dichte vloer is ingestrooid of is voorzien van vloerverwarming. Bij nieuw- en/of verbouw na 01-01-2011, doch uiterlijk met ingang van 01-01-2025-	Een ingestrooide vloer moet een vergelijkbaar comfort bieden als vloerverwarming-	Controleer bij nieuw- of verbouw of de dichte vloer wordt ingestrooid of voorzien is van vloerverwarming	HI
V04	Mestplaats vleesvarkens. Nieuw- en verbouw	De mestplaats mag bestaan uit geprofileerd metaal of betonrooster. Bij nieuw- en verbouw, doch uiterlijk over 15jaar, wordt gekozen voor een dichte vloer (63 Leroux bij aanleg) met gierafvoer, gietijzeren roosters, betonrooster (63 Leroux bij aanleg), of een ingestrooide mestruimte. De mestplaats moet zo uitgevoerd zijn dat deze de vleesvarkens voldoende grip geeft. De mestplaats bestaat bijvoorbeeld uit geprofileerd metaal of betonrooster. Bij nieuw- en/of verbouw na 01-01-2011, doch uiterlijk met ingang van 01-01-2025, bestaat de mestplaats uit: - een dichte vloer met gierafvoer, gietijzeren roosters, betonrooster (die bij aanschaf voldoet aan een stroefheid van 63 Leroux of FSC2000 waarde 0.60), of - een ingestrooide mestruimte.		Controleer mestplaats. Noteer datum nieuw- en/of verbouw en materiaal mestplaats.	AH Stallen die na 1-1-2011 nieuw- of verbouwd zijn en niet voldoen worden uitgesloten- Schorsing
V05_1	Vreetbreedte trogvoeding Voeraanbieding	Bij voeding via de trog is de vreetbreedte minimaal 30,0 cm per vleesvarken voer wordt zo aangeboden dat alle vleesvarkens tegelijk kunnen eten. De lengte van de rechte trog bedraagt ten minste 0,30 m.	Dat betekent 30 cm troglengte per varken, of trogverdelers. Bij trogvoeding wordt het voer zo aangeboden dat alle vleesvarkens tegelijkertijd kunnen eten.	Controleer troglengte <u>per varken</u> aan de hand van de bouwtekening en controleer steekproefsgewijs in de stal bij twiifel. Noteer afwijkingen.	HI
V05a	Aantal vreetplaatsen bij individuele of ad libitum voeding	Bij droogvoer- individuele of ad libitum voeding is er minstens 1 vreetplaats op 12 vleesvarkens. Bij nieuw- en/of verbouw na 01-01-2011, doch uiterlijk met ingang van 01-01-2025 geldt minstens 1 vreetplaats per 8 vleesvarkens.	Bij nieuw- en verbouw en uiterlijk met ingang van 2025 geldt minstens 1 vreetplaats per 8 dieren- NVT bij voerstations.	Controleer <u>aantal vreetplaatsen bij individuele of ad libitum voeding.</u> <u>Controleer bij nieuw- of verbouw of het aantal vreetplaatsen voldoet.</u> <u>NVT bij voerstations.</u>	HI

Norm	Welzijnsaspect	Norm	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
V05b.1	Vreetbreedte bij individuele of ad libitum voeding	Bij individuele of ad libitum voeding is de vreetbreedte 30,0 cm per vreetplaats.		Controleer en noteer vreetbreedte per vreetplaats.	HI
V05bc.1	Aantal drinkplaatsen	Er is minimaal 1 drinkplaats per 12 vleesvarkens. Bij met brij gevoerde vleesvarkens kan worden volstaan met 1 drinknippel per 24 vleesvarkens.		Controleer het aantal vleesvarkens per drinkplaats.	HI
Transport					
T00A.1	Aangevoerde/leverde varkens	De varkens aangevoerd/aangeleverd op een het varkensbedrijf dat deelneemt aan Beter Leven zijn afkomstig van bedrijven welke gecertificeerd zijn voor het Beter Leven keurmerk varken 1 ster.	Met uitzondering van fokmateriaal (aangevoerde gelten/beren). Deze dieren mogen van niet Beter Leven gecertificeerde bedrijven, bijvoorbeeld uit het buitenland, worden aangevoerd.	Controleer certificaat BLK varken 1 ster van aanvoerende bedrijven. Noteer de UBNs van de aanvoerende bedrijven. NVT bij fokgelten / beren.	Uitsluiting
T00B	Afnemende varkensbedrijven / slachterijen	De varkens worden geleverd aan bedrijven varkenshouderijen die zijn gecertificeerd of slachterijen geleverd die zijn goedgekeurd / gecertificeerd voor de bijbehorende Beter Leven scope (BLK varken en het bijbehorende aantal sterren). Deelnemers aan Beter Leven en die gecertificeerd zijn voor Beter Leven.	Als de afnemer niet is goedgekeurd / gecertificeerd voor de bijbehorende Beter Leven scope moeten de dieren worden afgewaardeerd naar niet-Beter Leven keurmerk of naar een Beter Leven scope waarvoor de afnemer wel is gecertificeerd/goedgekeurd	Controleer administratie. Noteer het UBN van de afnemende varkenshouders en/of de naam en plaats van de afnemende slachterijen. Noteer per afnemer of deze is goedgekeurd/gecertificeerd is voor de bijbehorende Beter Leven scope (BLK varken en aantal sterren). Zo nee, controleer of de dieren worden afgewaardeerd tot niet-BLK of een lagere scope waarvoor de afnemer wel is goedgekeurd / gecertificeerd regulier, dit in het kader van Beter Leven-kenmerk gebeurd.	HI
T02	Elektrische veedrijvers	Er worden op het varkensbedrijf en tijdens transport geen elektrische veedrijvers gebruikt.	Er zijn geen elektrische veedrijvers op het bedrijf voorhanden.	Controleer of er geen elektrische veedrijvers voorhanden zijn op het bedrijf en noteer met welke alternatieven gewerkt wordt.	HI
T03	Laadhelling, -klep, lift of laadvloer	Laadhelling, -klep, -lift of -vloer moet zijn voorzien zijn van: - klampen tegen uitgliden, - zijwanden en -spijlen om te voorkomen dat varkens er van af kunnen vallen. - laadklep/-helling hebben een maximale hoek van 20% / 11°. Uiterlijk met ingang van 01-01-2020 zijn veetransportwagens zijn bij voorkeur uitgerust met een laadlift of een verstelbare laadvloer.	Met ingang van 01-01-2020 is dit de standaardnorm. Tot 01-01-2020 zijn een laadhelling/-kleppen toegestaan met een hoek van maximaal 20% / 11°. Laadvloeren en -kleppen moeten zijn voorzien zijn van klampen tegen uitgliden en zijn voorzien van zijwanden en spijlen om te voorkomen dat varkens er van af kunnen vallen.	Controleer of de hellinghoek van de laadkleppen en of de uitvoering van de laadvloeren en -kleppen voldoen.	HI
T04	Nuchter	De vleesvarkens worden nuchter afgeleverd.	Nuchter betekent dat de laatste voerverstrekking plaatsvindt vóór 16:00 uur op de dag vóór (de dag van) aflevering.	Controleer bij houder of de laatste voerverstrekking vóór 16:00 op de dag voor aflevering heeft plaatsgevonden.	AH
T05	Transportduur biggen	Het transport van biggen mag niet langer duren dan 6 uur. en vindt, om biggen vitaler af te leveren, met ingang van 2020 nog uitsluitend plaats met gesloten, klimaat gestuurde veewagens. (Dit scheelt in luchtwegaandoeningen en in diarree en daarmee in antibioticagebruik, en om stress als gevolg van grote temperatuurverschillen tegen te gaan.)	Transportduur blijkt uit transportdocumentatie in de administratie. Deze documentatie moet minstens een jaar bewaard worden. De transporttijd start bij het inladen van het eerste dier en eindigt bij het uitladen van het laatste dier.	Bereken via de website Routenet voor een transportwagen de afstand tussen de speenbiggen locatie en de vleesvarkenslocatie het bedrijf van geboorte en het ontvangende bedrijf en maak hiermee een inschatting van de bijbehorende transportduur. Controleer transport documentatie. Noteer UBN(s) herkomst-/bestemmingsbedrijven.	Uitsluiting
T05A	Transportmiddel biggen bij meer dan 50 km.	Transport van biggen over een afstand groter dan 50km vindt uitsluitend plaats met gesloten, klimaat gestuurde veewagens, om biggen vitaler af te leveren. Verplicht vanaf 01-01-2020.	Bereken via de website Routenet voor een transportwagen de afstand uit tussen het bedrijf van geboorte en het ontvangende bedrijf. Ga a.d.h.v. de transportdocumentatie na of het transport is uitgevoerd met een Transport methode (gesloten, klimaat gestuurde veewagen) blijkt uit transportdocumentatie. Deze documentatie moet minstens 1 jaar bewaard blijven.	Bij transport over meer dan 50km controleer of er een gesloten, klimaat gestuurde wagen is gebruikt op basis van de - Controleer transportdocumentatie. Noteer adres herkomst-/bestemmingsbedrijf. Controleer met welk transportmiddel de biggen zijn getransporteerd. NVT bij transport korter dan 50 km.	HI Vanaf 01-01-2020

Norm	Welzijnsaspect	Norm	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
T06_1	Transportduur vleeslachtvarkens	Het transport van vleeslachtvarkens mag niet langer duren dan 8 uur.	Transportduur blijkt uit transportdocumentatie in de administratie. Deze documentatie moet minstens een jaar bewaard worden. De transporttijd start bij het inladen van het eerste dier en eindigt bij het uitladen van het laatste dier.	Controleer transportduur. De transporttijd start bij het inladen van het eerste dier en eindigt bij het uitladen van het laatste dier. Bereken via de website Routenet voor een transportwagen de afstand tussen de speenbiggenlocatie en de vleesvarkenslocatie en de slachterij. Controleer transport documentatie. Noteer naam en adres slachterij.	Uitsluiting
Aanbevelingen plateau's bij speenbiggen en vleesvarkens					
PL01	Plateau bij speenbiggen en vleesvarkens	<p>Bij speenbiggen en vleesvarkens kunnen plateau's worden gebruikt om aan de minimum oppervlakte per speenbig/vleesvarken te voldoen.</p> <p>Deze plateau's dienen, op termijn, aan de onderstaande aanbevelingen te voldoen. In de huidige versie 2.1 zijn deze criteria aanbevelingen, en is er geen sanctie als hier niet aan wordt voldaan.</p> <p>De verwachting is dat in de volgende versie (3.0) van de criteria een sanctie wordt toegevoegd. Nieuwe plateau's, die na het definitief vaststellen van de volgende versie (3.0, incl. sancties), worden gerealiseerd dienen aan de onderstaande criteria te voldoen.</p> <p>NVT bij plateau's die voor het vaststellen van de volgende versie van de criteria (3.0 incl. sancties) zijn gerealiseerd.</p>	De loopplank mag niet worden meegeteld als beschikbaar oppervlak voor de dieren. De ruimte onder de loopplank (als de hellingshoek van de loopplank met de begane grond 20° of groter is) mag wel worden meegeteld als beschikbaar oppervlak.	Registreer indien er gebruikt wordt gemaakt van plateau's.	
PL02	Gewichtsbelasting plateau AANBEVELING	Constructie plateau is bij: - speenbiggen: minimaal berekend op 130 kg/m ² - vleesvarkens: minimaal berekend op 200 kg/m ²	Maximale doorbuiging is 1/250e met een maximum van 12 mm.	Controleer en registreer gewichtsbelasting plateau op basis van specificaties van de constructie.	
PL03	Minimale afstand begane grond tot onderkant plateau AANBEVELING	De afstand van de begane grond tot aan de onderkant van het plateau is tenminste: - 0,9 m bij een plateaubreedte van 0,9-1,5 m - 1,2 m bij een plateaubreedte > 1,5 m		Controleer en registreer breedte en bijbehorende hoogte van het plateau.	
PL04	Vloeroppervlakte van het plateau AANBEVELING	Het plateau beslaat maximaal 40 % van het vloeroppervlak op de begane grond		Controleer en registreer hoeveel procent van het vloeroppervlakte het plateau beslaat.	
PL05	Afstand tussen plateau en plafond AANBEVELING	De afstand tussen het plateau en het plafond is overal tenminste 0,9 m, en op het hoogste punt van het plafond tenminste 1,5 m.		Controleer en registreer de afstand tussen plateau op plafond. Op het laagste en het hoogste punt van het plafond.	
PL06	Afschot plateau AANBEVELING	Het plateau mag over de breedte een afschot hebben van maximaal 5 % en over de lengte van maximaal 10 %.		Controleer en registreer afschot van het plateau over de breedte en de lengte.	
PL07	De breedte van het plateau AANBEVELING	De breedte van het plateau is bij: - speenbiggen: tenminste 0,9 m en maximaal 1,56 m - vleesvarkens: tenminste 1,1 m en maximaal 1,9 m.	Deze maten zijn inclusief eventuele (ventilatie-/mest)spleten.	Controleer en registreer de breedte van het plateau.	
PL08	De lengte van het plateau AANBEVELING	De lengte van het plateau is bij: - speenbiggen: tenminste 1,5 m. - vleesvarkens: tenminste 2,5 m.		Controleer en registreer de lengte van het plateau.	

Norm	Welzijnsaspect	Norm	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
PL09	Vloeruitvoering plateau <u>AANBEVELING</u>	<u>De vloer van het plateau is dicht.</u>	<p><u>De vloer van het plateau is dicht, met uitzondering van:</u></p> <p><u>a. aan beide uiteinden van het plateau is een rooster over de gehele breedte van het plateau toegestaan bij:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - speenbiggen: van maximaal 0,6 m - vleesvarkens: van maximaal 1,0 m <p><u>b. bij het vloergedeelte bij de loopplank is een rooster over de gehele breedte van het plateau toegestaan:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - speenbiggen: van maximaal 0,6 m - vleesvarkens: van maximaal 1,0 m <p><u>c. aan de muurzijde van plateau is over de gehele lengte een rooster toegestaan bij:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - speenbiggen: van maximaal 0,2 m en 0,3 m als er geen ventilatie- mestspleet wordt toegepast. - vleesvarkens: van maximaal 0,3 m en 0,4 m als er geen ventilatie- mestspleet toegepast wordt. <p><u>d. langs de muurzijde is een ventilatie- mestspleet toegestaan bij:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - speenbiggen: van minimaal 5 cm en maximaal 6 cm - vleesvarkens: van minimaal 8 cm en maximaal 8 cm <p><u>e. de loopplank mag zowel dicht als met spleten worden uitgevoerd met bij:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - speenbiggen: spleten van 10-12 mm - vleesvarkens: spleten van 10-18mm. 	Controleer of de vloer dicht is, incl. de opgenomen uitzonderingen.	
PL10	<u>Materiaal plateau dichte vloer</u> <u>AANBEVELING</u>	<u>Het plateau dient zo te zijn uitgevoerd dat deze de speenbiggen of vleesvarkens voldoende grip geeft, bijvoorbeeld geprofileerd, metaal, ruw kunststof, ruw composiet of beton.</u>		Controleer of de vloer voldoende ruw is uitgevoerd, registreer type materiaal.	
PL11	<u>Balustrade plateau</u> <u>AANBEVELING</u>	<u>Het plateau is voorzien van een balustrade die met spijlen en bij:</u>	<p><u>Bij voorkeur worden er horizontale spijlen gebruikt met minimaal 2 spijlen met de onderste spijl op een hoogte van 0,2 m bij speenbiggen en 0,2-0,3 bij vleesvarkens. En de bovenste spijl op 0,5 m (gemeten aan bovenkant buis) bij speenbiggen en 0,7 m bij vleesvarkens.</u></p> <p><u>Verticale spijlen zijn ook toegestaan.</u></p>	Controleer en registreer aanwezigheid en hoogte balustrade en controleer horizontale of verticale spijlen.	
PL12	<u>Breedte loopplank/-trap</u> <u>AANBEVELING</u>	<u>De loopplank/-trap waarmee de biggen/varkens het plateau kunnen bereiken is (inclusief evt. scharnierpunten) bij:</u>		Controleer en registreer de breedte van de loopplank/-trap.	
PL13	<u>Hellingshoek loopplank/-trap</u> <u>AANBEVELING</u>	<u>De hellingshoek van de loopplank/-trap is maximaal 30° t.o.v. de begane grond.</u>		Controleer de hellingshoek van de loopplank/-trap t.o.v. de begane grond.	
PL14	<u>Horizontale oploop bij parallelle loopplank/-trap</u> <u>AANBEVELING</u>	<u>Als de loopplank/-trap parallel (niet haaks) tegen het plateau is geplaatst dient er een horizontale oploop richting het plateau te zijn.</u>	<p><u>Deze oploop is bij:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - speenbiggen: minimaal 0,70 m x 0,70 m - vleesvarkens: minimaal 0,75 m x 0,75 m, en <p><u>en voorzien van een balustrade conform de eisen vermeld bij PL11 balustrade plateau.</u></p>	Controleer en registreer of er een haakse of parallelle loopplank/-trap is Controleer en registreer bij een parallelle loopplank/-trap de aanwezigheid en afmeting van de horizontale oploop en hoogte van de balustrade.	
PL15	<u>Dwarslatten</u> <u>AANBEVELING</u>	<u>Op de loopplank zijn dwarslatten bevestigd.</u>	<p><u>Bij speenbiggen: op een onderlinge afstand van 5 tot 10 cm (tussen de latten gemeten).</u></p> <p><u>De dwarslatten hebben:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - een hoogte van tussen de 2 en 4 cm, en - een breedte van tussen de 1 en 5 cm 	Controleer en registreer de aanwezigheid, onderlinge afstand, hoogte en breedte van de dwarslatten.	
PL16	<u>Balustrade loopplank/-trap</u> <u>AANBEVELING</u>	<u>Aan één zijde van de loopplank/-trap dient een balustrade te zijn met een hoogte van minimaal 50 cm.</u>		Controleer en registreer aanwezigheid en hoogte van een balustrade aan min. één zijde van de loopplank/-trap	
PL17	<u>Op-/afstap loopplank/-trap</u> <u>AANBEVELING</u>	<u>Onder- en bovenaan de loopplank mag een op- en/of afstap zijn bij:</u>		Controleer en registreer de aanwezigheid en afstand van een af-en/of opstap.	

Aanvullend

Norm	Welzijnsaspect	Norm	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
VA0104-A00	Aantal dieren	Tijdens de jaarlijkse controle worden per diercategorie het aantal BLK dierplaatsen en het aantal aanwezige dieren en vastgelegd.	Hiervoor wordt bij de ingangscntrole, en bij nieuw-/verbouw, de verschillende typen hokken/afdelingen van het bedrijf door de BLK controleur opgemeten. Op basis van deze oppervlakte per type hok/afdeling bepaalt de BLK controleur het totale oppervlakte per diercategorie op het bedrijf. Op basis van de benodigde oppervlakte per diercategorie, zoals vastgelegd in de BLK criteria, bepaalt de controleur vervolgens het totale aantal BLK dierplaatsen per diercategorie voor het bedrijf.	Noteer aantal BLK dierplaatsen ongeacht en het aantal aanwezige dieren. Volgens opgaaf varkenshouder. Op basis van metingen van de verschillende hokken/afdelingen en de BLK oppervlakte criteria per diercategorie.	
VA0104A-A00A	Aantal BLK zeugen- en geltenplaatsen	Het aantal BLK zeugen- en geltenplaatsen is:		Noteer aantal BLK zeugen en geltenplaatsen	
VA0104-A00A1	<u>Aanwezige aantal zeugen en gelten</u>	Het aantal aanwezige zeugen- en gelten is:		Noteer aantal aanwezige zeugen en gelten	
VA0104B-A00B	Aantal BLK berenplaatsen	Het aantal BLK berenplaatsen is:		Noteer aantal BLK berenplaatsen	
VA0104-A00B1	<u>Aanwezige aantal beren</u>	Het aantal aanwezige beren is:		Noteer aantal aanwezige beren.	
VA0104-A00C	Aantal BLK vleesvarkensplaatsen	Het aantal BLK vleesvarkensplaatsen is:		Noteer aantal BLK vleesvarken plaatsen	
VA0104-A00C1	<u>Aanwezige aantal vleesvarkens</u>	Het aantal aanwezige vleesvarkens is:		Noteer aantal aanwezige vleesvarkens	
VA0104D-A001D	Aantal opfokplaatsen	Het aantal opfokplaatsen voor zeugen en/of beren is:		Noteer aantal opfokplaatsen	
A00D1	<u>Aanwezige aantal opfokdieren</u>	Het aantal aanwezige opfokdieren is:		Noteer aantal aanwezige opfokdieren	
VA0104-A00E	Aantal BLK biggenplaatsen	Het aantal BLK (speen) biggen plaatsen is:		Noteer aantal BLK opfok-(speen)biggen plaatsen	
VA0104-A00E1	<u>Aanwezige aantal biggen</u>	Het aantal aanwezige (speen) biggen is:		Noteer aantal aanwezige opfokdieren-(speen)biggen	